

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 1

26 Şubat 2015 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.42

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gerekli Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 13’üncü toplantısında yeter sayımız vardır.

Toplantımızı açıyorum.

Çok değerli konuklarımıza, Komisyonumuzun saygıdeğer milletvekili üyelerine ve çok değerli uzmanlarımıza hoş geldiniz diyorum.

Bugünkü gündemimizde 1’inci maddede kadına yönelik şiddetin önlenmesinde STK’ların rolü ve bu alanda alınması gereken idari ve hukuki önlemler üzerine bir çalışma yapacağız. Bu çalışmayı da Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneğinden Psikiyatrist Doktor Esra Koca ve Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Vakfından Uzman Doktor Mehtap Arslan Delice ile birlikte tamamlayacağız. Aynı maddede Hazar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği Temsilcisi Sayın Aslı Cingil’le çalışmamızı yapacağız.

Tekrar hoş geldiniz diyoruz.

Bu tamamlandıktan sonra da Birleşmiş Milletlerle yapılan, medya ve kadına yönelik şiddet konulu araştırma üzerine de Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinden Değerli Hocamız Profesör Doktor Mine Gencil Bek’le bir çalışma tamamlayacağız.

Şimdi, özellikle, on beş dakika gibi bir gecikme var ama Genel Kurulun çalışmalarıyla da milletvekili arkadaşlarımız bağlı biliyorsunuz. O anlamda bir gecikmedir. Kusura bakmayın lütfen. Akış içerisinde Genel Kurulu izleyeceğiz hep birlikte. Arkadaşlarımız o konuda da destek olurlar.

Şimdi, gündemin 1’inci maddesiyle başlıyoruz.

Ben sözü Sayın Doktor Esra Koca’ya bırakıyorum.

KASAD-D TEMSİLCİSİ PSİKIYATR DR. ESRA KOCA – Teşekkür ederim Sayın Başkan ve sayın vekillerim.

Ben İstanbul Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneğinden Doktor Esra Koca.

Bugün burada, derneğe henüz yeni katılmış birisi olarak derneği temsilen bulunmaktayım. Kısaca derneği tanıttığımı ve çalışmalarımızı Doktor Mehtap Arslan Delice Hanım’dan dinleyeceğiz.

Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği, 2005 yılında birtakım sağlıkçılar tarafından ve Kadın Doğum Uzmanı Doktor Gülhan Cengiz aracılığıyla kurulmuş, sağlıkçılar arasında yardımlaşma ve dayanışmayı sağlamak, sağlığın korunması ve geliştirilmesini sağlamak için ve bireylerin ruh ve beden sağlıklarının iyileşmesi için bilinci artırmak, sağlıkla ilgili gelişmeleri izlemek ve meslektaşlar arasında yardımlaşma, mesleki bilgi ve tecrübeleri artırmak üzere kurulmuş bir dernektir. 2005 yılında Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği olarak kurulmuş, 2013 yılında da Kadın Sağlığı Vakfı olarak aynı platformda ikinci bir sivil toplum kuruluşuyla çalışmalarına devam etmektedir. Bugüne kadar yapılmış olan birtakım sempozyum ve projelerden bahsederek konuşmamı bitireceğim.

2010 yılında yardımla üreme teknikleri, 2012 yılında “Tükenen ve Tüketilen Kadının Sorunu”, 2013 yılında “Değişen ve Gelişen Dünyada Baba, Erkek Kimliği Sempozyumu” ve 2014 yılında “Çocuklarımız ve Biz” konulu sempozyumlar düzenlenmiştir derneğimiz tarafından. Bugüne kadar gerçekleşen projeler ise Okula Geç Kalma Projesi özellikle, 2011 yılında, özel eğitim gereksinimli çocukların eğitimlerini okul öncesi güçlendirilmesi amacıyla yürütülmüş ve tamamlanmış bir projedir. Sağlıklı Annelerle Sağlıklı Nesiller Projesi 2014 yılında, evlilik öncesi üreme sağlığı, cinsel sağlık, güvenli annelik konularının üzerine değinilmiş ve yürütülmüş, bitirilmiş bir projedir. Yine 2014 yılında, şizofreni hastalarını topluma kazandırmaya yönelik Elimi Tutar mısın Projesi gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Bugün, hâliyle, derneğimizin devam eden projeleri bulunmaktadır. Yine son günlerde özellikle gündemde olan bağımlılık üzerine “Ortaöğretimde İnternet Bağımlılığını Önleme: Yüz Yüze” isimli bir proje; bağımlılık için yine, “Geç Değil”, gençlerimizi bilinçlendirmek ve farkındalıklarını artırmak üzere hâlen devam eden, özellikle liseli öğrencilere yönelik yürütülen bir projedir. Yine, mayıs ayında Soma’da yaşadığımız acı üzerine oradaki şehit ailelerine destek amacıyla Soma Dayanışma Projesi devam etmektedir. Yine, 2014 yılında başlatılmış olup toplumsal huzurun tesis edilmesinde kaybolmaya yüz tutmuş değerlerimizi tekrar yeniden topluma kazandırmaya yönelik Huzur Akademisi Projesi, derneğimiz tarafından devam ettirilmektedir.

Teşekkür ediyorum. Sözü Mehtap Hanım’a bırakıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 2

BAŞKAN – Buyurun.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Arkadaşımın dediği gibi, kendisi derneğimizin herhâlde en genç üyelerinden birisi.

Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği 2005 yılında kurulan ve 2013 yılında hem sayımızın hem yaptığımız işlerin çeşitlenmesi nedeniyle bir grubumuzun ayrılarak vakıf da kurduğumuz bir yapılanma. Hem bir arada hem ayrı gittiğimiz bir yapı. Aslında bugün derneğimizin Başkanı ve vakfımızın Başkanı buraya bizi temsilen geleceklerdi. Çok ani gelişen bir sağlık sorunu nedeniyle ikisi de gelemediler, dün gelişen bir sebeple. Biz temsilen gelmiş olduk. Bu sebeple, Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği ve Kadın Sağlıkçılar Vakfı adına ben konuşacağım.

Doktor Mehtap Arslan Delice, psikiyatri uzmanıyım. Yaklaşık beş yıldır Kadın Sağlıkçılar Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu üyesi, bir yıldır da 2013'ten beri de dernekten ayrılarak Kadın Sağlıkçılar Vakfı Mütavelli Heyeti üyesi olarak çalışmaktayım. Ayrıca bir kamu kurumunda doktorluk yapmaktayım, psikiyatri uzmanlığı.

Bugün, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda sivil toplum kuruluşlarının rolü kapsamındaki konuşmama bu konuda yapılan çalışmaların temel aldığı paradigmadan biraz farklı bir perspektif sunmaya çalışarak başlamak istiyorum izninizle. Biraz, mesleğimin de bana yol gösterdiğini düşünerek böyle bir şeye cüret etme girişiminde bulunacağım.

Şiddet, malum, insan doğasının hayatta var olabileme, hayata kalabilme güdüsünün gereği olarak varoluşsal bir olgu. Herkesin, hepimizin doğuştan getirdiğimiz bir özellik aslında, agresyon ve bunun dışı vurulmuş hâli, şiddet. Bu, dediğim gibi, var olma güdüsüyle iç içe olan, daha sonra, toplumsal roller geliştikçe, işte, çocuk büyüdükçe, kendisini emniyette hissettikçe, güvenli bir aile ve ev ortamında büyüdükçe psikososyal ve psikoseksüel gelişimini sağlıklı bir biçimde ilerlettikçe kontrol edilebilen, sınırlandırılabilen ve denetlenebilen bir davranış hâline de geliyor aslında. Bir dürtü olmaktan çıkıp bir davranış hâline getirilebilen bir öge agresyon ve şiddet.

Agresyon iki şekilde kendini gösteriyor. Birisi, bizim “reaktif agresyon” dediğimiz, bir tehlike ya da saldırı hissettiğinde kişinin ona tepkisel olarak gösterdiği saldırganlık ve şiddet davranışı; bir de “instrumental agresyon” dediğimiz, planlı, amaca yönelik, bir amacı elde etmek için ortaya çıkarılması hedeflenen şiddet türü olarak bir agresyon türü var. Çocukta bunların her ikisi de bulunmakta ama, az önce söylediğim gibi, o psikoseksüel ve psikososyal gelişim basamaklarında sağlıklı bir şekilde ilerlediğinde çocuk zaman içerisinde hangi davranışının toplum tarafından kabul edilmediğini, hangi davranışının kendisine olumlu dönmediğini, durması gerektiğini öğreniyor. İşte, o gelişim basamaklarında sorunlar yaşandığı zaman, bir yerde bir pürüz olduğu zaman -biraz sonra detaylarına değineceğim, bu pürüzler biyolojik, genetik, çevresel ve ailesel özellikleri kapsayabilir, herhangi birinde meydana gelen aksaklıklar olabilir- o aksaklıklar sonucu kişi az önce söylediğim agresyonu kontrol etme, şiddet dürtüsünün davranış hâline getirilmesi aşamasını sağlayamaz.

Şimdi, çevremizde görüyoruz, bu basamakları tamamlayamamak nelere mal oluyor, toplumsal bazda nelere yol açıyor. Zaten bugünün konusu biraz da.

“Kadına yönelik şiddet” kavramı genellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği perspektifi üzerine kurulmuş bir paradigmadan hareketle ortaya çıkan bir söylem. Ben onu biraz daha genel, daha geniş bir bakış açısıyla ele almak gerektiğini söylemek istiyorum, aslında bu girişim için yaptım çünkü sadece kadına yönelik şiddet yok, toplumun her kesiminde, çocuklara yönelik şiddet de var, işte, hayvanlara yönelik şiddet de var ya da akraların birbirlerine karşı olan şiddeti de var. Kadına yönelik şiddet söylemelerinin o söylediğim toplumsal cinsiyet eşitsizliği perspektifi, bu şiddet davranışını tek başına açıklayacak yeterlilikte bir teori değil. Onu yok saymadan, göz ardı etmeden, öyle bir gerçeğin de var olduğunu kabul ederek başka bir perspektif yakalamamız gerektiğini düşünüyorum.

Şiddet davranışını açıklamak üzere yapılan bilimsel çalışmalar, davranışın ortaya çıkmasında çok karmaşık bir mekanizmanın sürdüğünü süreç içerisinde göstermekte. Az önce söylediğim gibi, işte, genetik aktarımdan beynin nörobiyokimyasal işlevlerine, basamaklarına kadar, beynin yapısal birtakım bölgelerinde yapısal bozukluklara kadar ya da öğrenme teorileri, işte, anneyle ilişki, çevreyle ilişki gibi bir sürü bunu açıklayacak mekanizma ve teori var. Şunu söylemeye çalışıyorum: Karmaşık bir şey, tek bir hipotezle açıklanabilecek bir davranış değil.

Bundan sonra şeyden de biraz bahsetmek istiyorum: Yine, kadına yönelik şiddeti tartışırken çokça gündemimize gelen, Uluslararası İstanbul Sözleşmesi temel alınarak hazırlanmış 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un “şiddet” tanımlaması şöyle: “Kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranış tanımlar.” Bu subjektif değerlendirmeye oldukça açık bir tanım. Tabii ki tanım yapmak zorundayız bir şey üzerinde çalışıyorsak ama tanımlar aynı zamanda savunduğumuz şeyi öteleyebilir, aksi bir noktaya da getirebilir; bu sebeple, tanımları dikkat ederek, daha titizlikle yapmak gerektiğini düşünmekteyim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 3

Buradaki “şiddet” tanımında şey yok, mesela, kanunlar hazırlanırken şiddetin derecelendirilmesine ait bir veri yok. Sözel şiddet, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ama hangi şiddet, ne kadar etkiliyor, karşıdaki insana ne ölçüde zarar veriyor, bunun bir ölçümü, değerlendirmesi, somut bir göstergesi tanımlanmamış. Böyle olunca şiddet biçimleri arasında da bir adaletsiz algıya sebep oluyor aslında. Yani, söz gelimi eşine yüksek sesle bağırarak birisi ile eşini öldüren birisinin işlediği şiddet aynı tanım içerisinde yer alabiliyor. Bu sebeple -öneriler kısmında da belki değineceğim- mutlaka şiddetin derecelendirilmesini de kapsayan tanımlara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, son günlerde Özgecan cinayetiyle yeniden gündeme oturtulan bu konu etrafında ülkemize ciddi haksızlık yapıldığını da düşündüğümü söylemekten kendimi alkoyamayacağım. Bu, daha önceki benzer olaylarda da benim canımı sıkıran bir meseleydi; biz Vakıf olarak da böyle düşünmekteyiz. Böyle olaylar üzerinden kültürel ve dinî değerlerimizin bir sonucu olduğuna yapılan vurgu altında iyi niyet bulamadığımız bir yaklaşım diye düşünüyorum. Zira, biraz sonra vereceğim istatistiksel veriler sorunun sadece ülkemize, kültüre has özellikler olmadığını, bunların katkısını –yine, az önce söylediğim gibi- yadsımadan, inkâr etmeden, bunların da mutlaka katkısı olduğunu bilerek tek başına bunlara bağlanamayacağını ve bu mesele üzerinden ülkemizin geri kalmışlığı yönündeki propagandanın haksızlık olduğunu düşündüğümüzü ifade etmek istiyorum.

Şimdi, birkaç istatistik vereceğim, özellikle cinayet, ölümle sonuçlanmış şiddetler üzerinden. Dünyadaki durumu ve ülkemizi orada konumlandırmak açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi 2013 yılında “Cinayet Üzerine Küresel Araştırma 2013” isimli kapsamlı bir araştırma yapmış. Buna göre, 2012 yılında bütün dünyada toplam 437 bin cinayet işlenmiş. En fazla cinayetin işlendiği bölge yüzde 36’yla Amerika, sonra sırasıyla Afrika, Asya ve Avrupa kıtası. Her 100 bin kişilik popülasyonda, bütün dünyada 6,2 oranında kişi cinayet sonucu öldürülmekte. Cinayet sonucu en fazla kişinin öldüğü bölge de yine Amerika kıtası, yüzde 16,3. Onu, yine, Afrika yüzde 12,5, Avrupa yüzde 3 ve Asya yüzde 2,9 oranlarıyla takip etmekte.

Yine, her 100 bin kişilik popülasyonda cinayete kurban giden kadın-erkek oranları verilmekte bu çalışmada. 100 bin kişilik popülasyonda cinayete kurban giden erkeklerin oranı 9,7 iken cinayete kurban giden kadın oranı 2,7. Bu veriler erkeklerin aslında 4 kat daha fazla cinayete kurban gittiğini göstermekte.

Bizdeki istatistiklerden bir miktar bahsetmek istiyorum: Polis kayıtlarından edinilen bilgiye göre 2005 yılında kasten öldürülen kadın sayısı 365, kasten öldürülen erkek sayısı 1.900; 2010 yılında kasten öldürülen kadın sayısı 310, kasten öldürülen erkek sayısı 1.029; 2013 yılında kasten öldürülen kadın sayısı 342, erkek sayısı 1.137. Bu polis kayıtları.

Bir de jandarma kayıtları var, kadın-erkek oranı açısından aşağı-yukarı benzer, sayılar farklı olmakla birlikte oransal olarak böyle bir şey var.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Kadına yönelik şiddet önemli bir olgu gündemimizde ama şiddetin boyutları gerçekten vahim. Erkekler 4 kat daha fazla şiddete, cinayete... Belki darp gibi, daha hafif şiddet türleri daha yaygın. Şunu söylemeye çalışıyorum: Bu bir toplum sağlığı sorunu, tek başına kadın haklarıyla açıklanabilecek, sadece ona odaklanılabilecek bir sorun değil, şiddetin tamamını ele almak ve bu perspektiften bakmak, kadına yönelik şiddeti de anlamamızı ve ona yönelik çözümler üretmemizi kolaylaştıracak ve daha anlamlı kılacak diye düşünüyorum.

Yine, burada -onlara çok değinmeyeyim- Jandarmanın ve ceza mahkemelerinin verdiği kayıtlar da birbirine paralel.

Sonuç olarak, dünyada ve ülkemizdeki cinayete kurban gitme oranları açısından bir paralellik var, ülkemizde daha fazla değil dünyadaki standartlara göre.

Az önce de söylediğim gibi, şiddet davranışının ortaya çıkmasından pek çok faktör sorumlu ve karmaşık bir süreç işlemekte orada. Bu konuda birçok farklı hipotezi bir biçimde barındıran ekolojik modelden bahsetmek istiyorum kısaca. Ekolojik modele göre, her birey içinde bulunduğu çevresel, toplumsal, ailesel ve bireysel faktörlerin etkisi altındadır ve şiddet davranışının ortaya çıkmasında bu faktörler karşılıklı olarak etkileşirler ve rol oynarlar.

Çevresel faktörlerin belki de en önemlisi ve diğer faktörleri de doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen şey bireysellik günümüzde. Bireysel hakların aşırı şekilde vurgulanması ve haklara karşı atfedilen kutsallık, toplumdaki her bireyin kendini ve isteklerini merkeze almasını ve diğeriyle ilişkisini buna göre şekillendirmesini beraberinde getirmiştir. Bu, istemediği bir durumla karşılaştığında buna tahammül etme gücünü yani engellenme toleransını zayıflatan bir unsurdur.

Gerek medyada gerekse günlük sosyal iletişimde şiddet dilinin sürekli ve yaygın olarak kullanılması da şiddet davranışının ortaya çıkmasını kolaylaştırıcı faktörlerden bir başkası.

Özellikle büyükşehirlerde sosyal çevrenin olmayışı, yalnızlık ve yabancılaşma da yine risk faktörlerinden.

Toplumsal faktörler içerisinde alkol, madde ve ateşli silahlara erişim kolaylığı, ekonomik kaynakların kısıtlılığı ve adaletsiz dağıtımı, sosyal güvenlik sisteminin zayıflığı, kültürel öğeler başlıca faktörler.

Aile içi iletişim ve etkileşimdeki bozulmalar, özellikle erkek çocuklarının şiddet davranışında ciddi risk oluşturmakta. Yetersiz disiplin, yetersiz gözetim ve yönlendirme, aile içi istismar ve ihmal, ailede suç işleyen birinin varlığı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 4

gibi nedenler de ailesel faktörlere verilecek örneklerden. Ailenin ekonomik durumunun zayıf olması, yine, en önemli risk faktörlerinden birisi.

Bireysel risk faktörleri arasında antisosyal kişilik bozukluğunu belki özellikle de cinayetlerde, vahşice öldürmelerde en başa koymamız gerekiyor. Bunun dışındaki birtakım psikotik grupta yer alan psikiyatrik hastalar, hezeyanlı bozukluk, şizofreni gibi, onların alevlenme dönemleri...

En önemli nedenlerden birisi alkol, madde kullanım bozukluğu, öfke kontrol güçlüğü, engellenme eşiğinin düşük oluşu, işsizlik, daha önce şiddet eylemi gerçekleştirmiş olma, çocukluğunda şiddete maruz kalma gibi bireysel özellikler de şiddet davranışını gösterme bakımından bireysel risk faktörleri arasında sayılabilir.

Şiddetin farklı boyutlarına yönelik araştırma yapan uzmanlar pek çok risk faktörü tespit etmişler. Bunların içinde fakirlik, alkol, öfke kontrolsüzlüğü, psikolojik rahatsızlıklar ve biyolojik yapı gibi faktörler bulunmakta. Bunları daha sonra ileticeğim, birtakım çalışmaların künyeleri var.

Bilimsel literatürde şiddetle ilişkili risk faktörlerine dönük çeşitli araştırmalar yapılmış. Bu araştırmalara bakıldığında, geçmiş yaşantılar, sosyoekonomik ve sosyokültürel faktörler, yaş farkı, sosyal destek, dinî etkenler, psikolojik etmenler ve biyolojik faktörler gibi bir dizi risk faktörü sıralanagelmış.

Bir de risk faktörlerinin şiddeti ne ölçüde yordadığını tespit etmeye çalışan çalışmalar var, ben onu da önemsiyorum. Bir çalışma, son on yıl içinde yapılan toplam 228 araştırmayı inceleyen bir meta analiz çalışması. Bu bakımdan, geçmiş on yılda yapılan araştırmalarda incelenen risk faktörlerinin şiddeti ne ölçüde yordadığını ortaya koyan bir özet niteliğinde. Araştırmacılar, bilimsel araştırmalarda incelenen risk faktörlerini bir araya getirerek her bir risk faktörünün, diğer faktörler kontrol edildiğinde, yakın partner şiddetini ne ölçüde yordadığını incelemişler bu meta analiz çalışmasında. Partnerlerin ortamsal özellikleri yani demografik, komşuluk, cemaat, okul faktörleri gibi; partnerlerin gelişimsel ve davranışsal özellikleri, aile, akran, gibi; psikolojik, davranışsal ve bilişsel faktörler gibi; ilişki etkileri ve etkileşim örüntüleri; ilişki, evlilik statüsü, ilişkisel uyumsuzluk, ilişkiden sağlanan doyum, bağlanma, negatif duygusallık ve kıskançlık gibi olmak üzere birtakım kategorilerde gruplandırmışlar bu yordayıcıları. Araştırmada toplam 25 risk faktörü ele alınmış. Araştırmacılar yaşın, cinsiyetin, ekonomik gelirin ve işsizliğin, stresin, psikopatolojinin, alkol ve madde kullanmanın, evli ya da ayrı olmanın, ilişkiden memnuniyetsizliğin şiddeti yordayan en önemli risk faktörlerini ortaya koymuşlardır.

Türkiye’de yapılan bir çalışmada da -yurt dışından elde edilen çalışmaları özetleyen bir çalışma bu da yine- genç olmak, 15-19 yaş arası olmak -genç olmakla bunu kastediyor- evlilik dışı birliktelik yaşamak, ayrı ya da boşanmış olmak, düşük eğitim seviyesi, eşlerin eğitim düzeylerinin farklı olması, hem kadının hem de erkeğin işsiz olması, alkol ve madde kötüye kullanımı, kadının eş şiddetini kabul eden tutumlara sahip olması, kadının önceki ilişkisinden çocuklarının olması, erkeğin evlilik dışı cinsel ilişkilerinin olması, ilişkinin ilk yıllarında olmak -ilk beş yılda- kadının eşinden büyük olması, çocuklukta istismara uğramış olmak, aile şiddetine tanık olmak ve yetişkinlik döneminde şiddet uygulamış ya da şiddete uğramış olmak eş şiddetine uğramanın belirleyici risk faktörleri olarak saptanmış. Amerikan Psikologlar Birliğine göre alkol ve yoksulluk şiddetin en önemli iki ana sebebi, ana risk faktörü.

Çalışmalar uzuyor, birtakım veriler de var, Finlandiya’da, İngiltere’de yapılan, onları merak ederseniz tekrar söylerim, birbirine paralel şeyler söylüyor. En çok vurgulanan şiddet davranışında risk faktörü olarak, alkol, madde ve fakirlik.

Edirne’de eşlerinden şiddet gören 306 kadın arasında yapılan bir araştırmada, şiddet gören kadınların şiddetin nedeni olarak neyi gördükleri sorulduğunda, kadınlar yaşadıkları fiziksel şiddetin nedenleri arasında, ilk sırada alkolü belirtmişler. Fiziksel şiddetin nedeni olarak 7 etmen sıralayan kadınların yüzde 32,8’i alkolü ilk sebep olarak gösterirken 21,8’iyse aileye saygısızlığı ikinci sırada neden olarak göstermiş. Diğer sebepler arasında ufak tefek nedenler, kıskançlık, ekonomik sorunlar, çok konuşma, cinsel sorunlar gibi sebepler bulunmakta.

Şimdi, bu kadar giriş yaptıktan sonra biraz önerilerden bahsetmek istiyorum. Bütün bu verilerden hareketle hem kadına yönelik şiddeti hem de toplumun her kesimini etkileyen genel anlamda şiddeti önlemede yapılacak birtakım şeyler var. Bunlardan bence en önemlisi, belki Sosyal Politikalar Bakanlığının ciddi bir veri analizi yapması, bizim ülkemizin gerçeklerini ortaya koyan. Yansız yalnız, çünkü yapılan birtakım çalışmalar, özellikle, kadın hakları savunucuları dernekleri tarafından yapılan çalışmalar çok objektif değil, bilimsel kriterlere göre de değil. Bunu belki Bakanlığın kendisi de değil, bir tarafsız kuruluşa yaptıracak, az önce söylediğim, şiddetin derecelendirilebildiği. Derecelendirmek çok önemli çünkü alt ve orta derecedeki şiddet eylemleri önlenabilir ve önlem alınabilir, diğerlerine cezai yaptırımlar uygulanması gerekir, öyle bir ayırım var. O sebeple, bu verilerin bir an önce toplanması, bu araştırmaların bir an önce yapılması gerekir.

Konuşmamın başında da söylediğim gibi, cinsiyet temelli, cinsiyetler arasında gerginliği ve çatışmayı artırıcı, ayrıştırıcı söylemden vazgeçilerek daha geniş bir perspektifte şiddet ve kadına yönelik şiddet sorununa yaklaşılmaması gerekiyor diye düşünüyorum çünkü her seferinde bu perspektiften konu açıldığında ve konuşulduğunda toplumda da, dinleyenlerde de şöyle bir algı oluşuyor: Kadınlar mağdur, erkekler katil, ikisinin arası yok. Ama bir şekilde kadınlar ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 5

erkekler bir arada yaşıyorlar dünya kurulduğundan beri ve bundan sonra da öyle olacak. Benim poliklinik ve klinik deneyimlerinde de bu kadına yönelik şiddetle ilgili katıldığım çalıştaylarda ŞÖNİM görevlileri tarafından da ifade edilen bir hayal kırıklığı çok ilginç gelir bana. Şöyle ifade ederler: Biz o kadar uğraştık, koruduk, kocasından sakladık, neler yaptık onu korumak için, sonra gitti barıştı. Çok ciddi hayal kırıklığına uğrattıyor, bizim hemşirelerimizde de benzeri şeyler oluyor. Bunun hayal kırıklığına uğratmasının sebebi, işte az önce söylediğim perspektifin tek bir noktaya odaklanmış olması çünkü kadın ile erkek arasındaki ilişki sadece kadın ile erkek arasındaki ilişki değil, 2 kişi arasındaki ilişki çok öznel birtakım dinamiklere sahip. Yani bir üçüncü kişinin onlara dışarıdan bakıp, anlaması, empati kurabilmesi çok kolay değil. Filmlere de konu olmuştur, hepimiz de şahit olmuşuzdur “Kocamdır, sever de döver de.” sözüne çok rastlarız. Bütün bunları, kadına yönelik şiddeti olumladığım ya da bunu küçümsediğim için söyleyemiyorum, sadece şunu söylemeye çalışıyorum: Tek bir odaktan bakmamalıyız bu meseleyi ele alırken.

Genel refahı yükseltecek ve gelir adaletsizliğini azaltacak politikalar bir an önce yapılmalı.

Alkol, madde ve silaha erişimi kısıtlayacak yasal ve asayiş tedbirlerinin mutlaka alınması gerekiyor çünkü deminden beri söylediğim gibi, fakirlik ve alkol, madde kullanımı en önemli öngören risk faktörleri.

Okul öncesi eğitimden başlayarak her düzeyde başkalarının haklarına saygı, benmerkezciliğin zararları, toplumsal normlar gibi konularda değerler eğitimi içeren bir müfredatın hem okullarda çocuklar için hem de çeşitli platformlarda - mesela camilerde, kuran kurslarında, ana baba okullarında, askerlikte- erişkinler için hazırlanması.

İlköğretim okullarından başlayarak toplumun bütün katmanları nezdinde şiddete neden olabilen, şiddeti normalize eden, hatta özendiren sözlü ya da sözsüz mesajların verilmesinin önüne geçecek, bu konuda farkındalık ve davranış değişikliklerini sağlayacak programlar oluşturmak üzere politikalar geliştirilmesi.

Eşler arası iletişim becerilerini artırmak ve güçlendirmek için mekanizmalar kurulması. Mesela kılavuz aileler gibi, biraz önce konuşmamda söyledim, özellikle büyükşehirlerde yalnızlık ve yabancılaşma iletişim becerilerinin azalmasına sebep oluyor.

Şiddet mağduru kişilerin psikososyal açıdan desteklenmesinin yanı sıra -şu anda ŞÖMİN’lerde yapılmaya çalışılan o- aslında failin de öfke kontrolü, iletişim becerilerinin artırılması gibi davranış değişikliğini hedefleyen programlara alınmasının mutlaka sağlanması, bunun için çeşitli mekanizmalar kurulması.

Ev içinde sistematik olarak şiddet gören kadın ya da çocukların şiddet uygulayan failin bakımına muhtaç bırakılmaması için önlemler alınması. Yani panik butonu, işte elektronik kelepçe yerine, ciddi bir risk varsa, o risk ön değerlendirmesinin yapılarak bir şekilde o evliliğin belki bitirilmesi için destek olunması.

Evlenmeden önce çiftlere şiddet davranışı yordayıcıları hakkında farkındalık sağlanması. Bu bizim derneğin bir projesi aslında. “Sağlıklı annelerle, sağlıklı nesillere” diye bir projemiz var, ona eklemeyi düşündüğümüz bir şey. Az önce söyledim ya, işte daha önce şiddet davranışı göstermiş olmak, alkol, madde kullanım bozukluğu, dürtü, kontrol bozukluğu, öfke kontrol bozukluğu gibi birtakım belirtiler var. Bunlarla ilgili kişilere bilgi vermek evlenmeden önce. En azından evlenmeden önce tanımlarına katkı sağlamak, bir farkındalık oluşturmak faydalı olacak diye düşünmekteyiz.

Şiddet eyleminde bulunmuş kişilerin risk değerlendirmesinin yapılabileceği ve rehabilite edileceği mekanizmalar kurulması ve şiddet davranışı gösteren her vaka için zorunlu kılınması. Bunun için de şey örneğini veriyoruz hep, nasıl ki alkolla ya da birtakım puanlarla ehliyeti alınan insan mutlaka bir değerlendirmeden geçiriliyor, böyle mekanizmalar kurulmalı. Yani şiddet işlemiş birine evden uzaklaştırma verip gönderdikten sonra, uzaklaştırma bittikten sonra bir araya geldiklerinde bir değişiklik olmuyor, ona bir şey yapmak lazım. O aradaki boşluk kapatılmalı diye düşünmekteyiz.

Özellikle töre ve namus cinayetleri konusunda din görevlilerinin eğitilerek kültürel kodların değiştirilmesi için seferber edilmesi, cinayetlerin “töre” kelimesiyle masum hâle getirilmesinin önüne geçirilmesi, yasalarda bu tür cinayetleri işleyenler için hafifletici sebeplerin yer almaması. Tespit ve cezaların kamu vicdanını rahatlatacak şekilde olması, bireylerin ceza verme yetkisini kendinde görmesinin önüne geçilmesi. İslami duyarlılıkların kötüye kullanılması engellenmeli, din görevlilerine dinî bilgileri doğru kaynaktan aktarmaları için din eğitimi, adli, psikiyatri desteğiyle güçlendirilmeli, töre cinayetlerinin dinle birlikte algılanması engellenmeli.

Şiddeti normalize eden, hatta özendiren medya dilinin değiştirilmesi için çalışmalar yapılması. Genelde insan, özelde kadın hakları kavramının çizgi filmlerden başlayarak her düzey programda kodlanması, planlanarak hayata geçirilmiş şiddet suçlarında cezaların artırılması, ayrıca istismara maruz kalan ve istismara açık olan gençler ve çocuklar için de sığınma mekânları ve rehabilitasyon programları hazırlanmalı.

Çalışan kadınların çocuklarıyla iletişim olanaklarını azamiye yükselten tedbirler, iş yerinde kreş en basiti. Mesela veli izni, biraz önce konuşmanın başlangıcında söylemişim, çocukların şiddet eğiliminde olmalarının nedenlerinden birisi de sağlıksız iletişim ve yeteri kadar aileyle ilişki içerisinde olamaması, gözetlenememesi, takip edilememesi.

İş yerlerinde özellikle kadına yönelik “mobbing”e karşı koruyucu tedbirler getirilmesi deyip noktalamak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 6

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Problem tanınması ve özellikle çözüm önerileri gerçekten doyucu. Zaten bunu herhâlde yazılı olarak da veriyorsunuz. Biz bunu ek de yapmak isteriz raporu çünkü çok geniş öneriler kısmı var.

Ben şimdi Komisyon üyesi değerli milletvekillerimize sırasıyla söz vereceğim. Bu konuda sorusu olan ya da katkı sağlamak isteyen varsa...

Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

İlk defa tezlerimle örtüşen bir sunum almanın büyük bir mutluluğunu yaşıyorum. Değil mi Hocam çok büyük bir mutluluk?

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) - Bence de, ben de dinlerken aynı cümleleri sarf ettim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Demek ki yani merkezde insanı bulundurmamak, kategorize etmemek, kimden ve nereden gelirse gelsin lanetli şiddeti ortadan kaldırmak... Dün de ifade ettim, böceklerle, çiçeklerle, doğaya... İnsan doğayla barışık yaşamadığında da oraya zulmetmektedir, şiddet uygulamaktadır. Özellikle şiddet kategorilerinin tasnif edilmesi konusundaki verdiğiniz katkıları fevkalade önemsiyorum. Çevre düzenlemesini fevkalade önemsiyorum ve şiddetin insanlığın biraz da yaratılış serüveniyle alakalı olduğu vurgusunu çok işlemeye çalıştım ama basından da hep korktum. Şimdi, bunu, bugün kutsal metinlerden bir atıf yaparak ifade etmek istiyorum. Metinlerde şöyle ifade edilir ama bütün kutsal vahiylerde yani bir tanesini... Nihayet vahiy tektir yani bir zincirin halkası gibidir. Şimdi, bir diyalog geçer insanın yaratılış serüveninde. “Ben yeryüzüne sahip çıkacak birisini yaratacağım.” Cevap verir diğer, önceden yaratılmış olanlar: “Biz şunları şunları yaparken yeryüzünde kan dökecek, fesat yayacak birisini mi yaratacaksın?” Şimdi buradan çıkarmamız gereken sonuç şu: Daha önce sorulan taife insanın yeryüzünde bu eylemlerini görüyor ama eşya isimlerinin öğretilmesinin ne kadar önem arz ettiğini görmemiz gerekiyor. Buradan hareketle eşyanın diline, künhüne vâkıf olmamız gerektiği sonucu çıkıyor. Yani barışık olmanın yolu eşyanın dilini öğrenmekten geçiyor.

Peki, bunu söylüyor, sonra ne yapıyor? Serüveni devam ettiriyor, bunun önleyici tedbirlerini koyuyor. Belki biraz da bunun üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor. Bu önleyici tedbirlere rağmen, bu çizgiyi aşanlarla ilgili müeyyideler koyuyor, bunları modernize etmek gerekiyor.

Mesela benim doktora tezime ahilik. Ahiliğin insanları kabiliyet, cibilliyet ve moduna göre kategorize etmesini çok vurguladım, burada aynı şeyleri görüyorum. Yani hangi insanın temayül olarak fitratı neye yatkınsa onun üzerinde çalışma yaparak, onu o alanlarda istihdam etmek ve eğitmek gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi sormak istediğim soru şu: Sevgili Hocamız bir psikiyatrist ayrıca. Yeryüzünde güvenliği sağlamış ve aynı anda özgürlüğü güvenlik oranında verebilmiş bir deneyim bilmiyoruz. Yani o zaman toplumların psikiyatral açıdan bir veri haritası elinizde var mı? En azından Türkiye toplumu için söylüyorum. Başka alanlarda başka ülkelerde yapılmış bu tür psikiyatral veriler varsa, bunlardan da yararlanılabilir. Böyle bir veri haritası elimizde olursa, bölgelere göre uygulayacağımız yöntemleri biraz farklılaştırabiliriz, çünkü insan kişiliğinin oluşmasında çevre şartlarının, doğa şartlarının çok büyük etken olduğunu düşünüyorum. Yani doğaya konan yasalar ile insana konan yasalar bire bir örtüşmektedir. Yani doğanın baharı var -insan da böyle- yazı var, kışı var, tsunamisi var, fırtınası var. Yani dingin, engin olduğu anlar var, sert ve kabarık olduğu anlar var. Doğa yasalarının nasıl yönetildiğinden hareketle, bire bir insana uyan doğa yasalarını nasıl adapte edebileceğimiz konusunda elinizde bir çalışma olup olmadığını tabii bilmiyorum, dünyada yapılmış çalışma var mı, onu da bilmiyorum. Doğrusu, ben çok teşekkür ediyorum, benim mahalleden kastım buydu.

Tabii, din adamlarıyla ilgili o yaptığım değerlendirme paralel imamlara yönelikti, din adamı falan değildi o, saptırıldı sonradan, siz de 2 sefer “paralel” tabirini kullandınız, onu “koşut”la değiştirelim isterseniz.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Farkında değilim.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Espri olsun diye söylüyorum.

Yani örnek aile modeli, örnek çevre... Yani bireyin yetişmesinde, çocuklarımız bize ve topluma emanet, dünyaya emanet, her birey çok kutsal, eşref-i mahluk. Diğer varlıklar da çok değerli, ama bileşenler olarak birbirine katkı sağlayan unsurlar; hiçbirini dışlamadan, çevreyle, doğayla, tarihiyle, değerleriyle, dünyayla, insanlıkla, cinsiyetiyle barışık yaşamak... Sevgili vekilim de hatırlayacak, ben atomize edilerek kadın ve erkeğin birbirine rakip kılındığını iddia ediyorum. Kadın derneklerimizin çoklukla yaptığı atomizasyonu yükseltmek ve bir tarafın mağduriyetini gidereyim derken, başka mağdurlar ordusu yaratmak.

Şu hâlde, önce “İnsan nedir?”i merkeze alacağız, şiddet lanetlidir, hep birlikte ona karşı koyacağız, ama ayrımcılık yaparak bu sorunun altından kalkamayacağımızı ben de tekrar ifade ediyorum ve katılıyorum.

Benim için çok doyurucu oldu, bu tezlerimi desteklediği için de ayrıca teşekkür ediyorum, ama salt onun için değil, bir hakikate tekabül ettiğine inandığım için böyle söylüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 7

Yüreğinize sağlık, sağ olun.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Usulen şöyle yapabiliriz Mehtap Hanım: Konuşmalardan not alıp veya soru olursa alıp, sonunda size ben bir söz veririm, hepsine hem cevap hem de eklemek istediğiniz yerler olursa, öyle yaparız.

Ben, size sıra geldiğinde, bu kılavuz aileler, onu da bir açmanızı isteyeceğim. O kılavuz ailelerde nasıl bir şey öneriyorsunuz, nasıl bir çalışma?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – O henüz benim zihnimde var olan bir şey değil, zihnimde tasarladığım bir şey, vakıf ve dernekle konuşup hayata geçirmeyi düşünüyorum.

Bizim kendi toplumsal, kültürel değerlerimiz aslında -konuşmanın bir yerinde sitem ettiğim gibi- çok da şiddeti körükleyici değil, son derece şiddetle baş edebilme mekanizmaları var.

Ben çocukluğumdan bir sahne hatırlıyorum, o benim için çok değerlidir, biraz ondan müphem bir şey o kılavuz aile modeli.

Ben çok küçüktüm, bir kadın komşumuz bize sığınmıştı. Sivas'ta yaşıyorduk, babam memurdu. Ben tek katlı bahçeli evlerin olduğu bir yerde büyüdüm. Şehrin kenarındaydı. Hani, o zaman apartmanda yaşamak daha iyi bir şeydi ama rüya gibi bir çocuklukmuş şimdi ben geri dönüp baktığımda.

Bir kadın bize sığınmıştı, kocası dövmüş, iki gözü iki çeşme ağlıyor akşam vakti. Annem onu aldı, başka bir tarafa geçirdi, yatırdı. Biz böyle bakıyoruz, ne olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Sonra, babam gidip eşini alıp geldi ve bizim yanımızda -bize, işte "Gidin" dedi, ama biz kapı arasından seyrediyoruz onları- ciddi bir zılgıt geçti adama. Bunun erkeklik olmadığını, o kadının kendisine emanet olduğunu vesaire, bu içerikte... Şimdi, çok geriye dönüp hatırladığım kare, babamın böyle elleri titreyerek o adama bir şeyler söylüyor olması, bazen dozu kaçırıp bağırması filan. Sonra birkaç saat sürdüğünü hatırlıyorum, gece geç saate kadar biz uykusuz kaldık, dinledik, merak ettik. Kadın öbür tarafta ağlıyordu, sonra barıştırıp gönderdiler onu. Adam "Kusura bakma, işte, sinirlendim..." Zaten şiddet eylemlerinin kahir ekseriyeti, konuşmamın başında söylediğim reaktif agresyon sebebiyle oluyor. Yani bir şey oluyor, karşısında öfke kontrol gücü sebebiyle tepki veriliyor. Öbür planlayıcı, amaca yönelik şiddeti işleyenlerle baş etmek zaten çok zor. Yani onlara cezai yaptırımlar uygulamak lazım. Yani bu kadına yönelik şiddeti, ev içi şiddeti önlemede bir strateji belirleyeceksek, o söylediğim şiddetin derecelendirmesini mutlaka yapmak ve o en üstteki ölüm olaylarını da inceleyip, hani, antisosyallere yönelik başka bir şey, psikopatlarla yönelik başka bir şey, geri kalan kısma yönelik başka bir şey önermek lazım.

Bu kılavuz aile, dediğim o kareden esinlendiğim ve hayata geçirmeyi düşündüğüm bir şey. Belki din adamlarıyla da iş birliği yapıp, belki mahalle muhtarlarıyla da iş birliği yapıp, ailelerle yakın temasa geçip, ev içinde şiddet, huzursuzluk olan aileleri tespit edip, bir de sağlam rol model olabilecek bir aile belirleyip onları komşu yapmak. Biraz akran desteği gibi, bir arada etkileşimlerini sağlamak, model olmalarını sağlamak. İşte, benim o çocukluğumda yaşadığım karenin hayata geçmesini sağlamak aslında; biraz koruyup kollamak, kadını desteksiz bırakmamak, çünkü her zaman hep onu kadın dernekleri de vurguluyorlar, haklılar da, her zaman, her şey söylenmiyor, yakınlarına da söylenmiyor, ev içinde kalması gerekiyor bazen, belki böyle nötr bir aile bir el uzatabilir diye düşünüyorum. Böyle bir şey kılavuz aile dediğim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Benzer bir şeyi, çok yıllar önce bir çalışmada ben Almanya'da rastlamıştım, bireyi bireye zimmetlemek üzerindendi. Bu kılavuz aileyle onun için ilgilendim, orada da çok işleyen bir sistemdi. Sivil toplum gönüllülerinin birine risk analizi yapılıyordu, yani mağdur olması gerekmiyordu, risk analizleri sonucunda şiddet görmesi muhtemel olan kişi, o kişiye zimmetleniyordu ve aralarında özel bir telefon numarası, şu, bu, arkada kamunun sistemi de buna uygun çalışıyordu, hatta o kişi, yani zimmetli alan kişi, senelik iznine, tatile veya bilgi vermeden şehirden çıkamıyordu, çok enteresan bir sistemdi. Yani, bu aileler bazında da eğer risk analizleri yapıp da gerçekten risk altında olanlar -işte, alkol, madde bağımlısı, yoksulluk veya daha önce bazı olayların yaşanmış olduğu- bunlar belirlenebilirse hem mahalle... Mahalle tabirinden tabii kastımızın artık doğru anlaşıldığını umarak bunları söylüyorum. Mahalle bir aileye, bir başka sisteme bu tip riskli aileleri zimmetlemek de mümkün, değil mi.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Evet, tam olarak onu kastettim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Murat Bey, buyurunuz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de teşekkür ediyorum sunum için.

Şimdi, bizim toplumumuz ve geleneklerimiz -belki tekrar gibi olacak ama- kadına el kalkmayacağı öğretisinden hareket ederek bugüne kadar gelmiş ve kadına el kaldırmamın erkeklik olmadığını ve kadına kötü davranmanın bir üstünlük olmadığını üstüne basa basa hiçbir şartta ama... Yani, şiddetin en çok yaşandığı alanlar savaşlar, savaşlarda bile karşısında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 8

düşman gördüğü bir kitlenin kadınlarına saldırmaması gerektiğini, silah çekmemesi gerektiğini ve buna azami saygıyı ve korumayı göstermesi gerektiğini erkeklere öğreten bir toplumdaki geliyoruz biz aslında. Ama bugün geldiğimiz noktada şiddeti –siz de sunumun başında anlattınız- bir güç elde etme ya da kendini savunma olarak görüyor. Burada, tabii, erkeklerin bu hususta aslında âciz kaldıklarını, çaresiz olduklarını ve bizim kültürümüzden ayrı bir referansla hareket ettiklerini ve ilkelleştiklerini söyleyebiliriz. Çünkü bizim referanslarımız yani bizim derken biraz önce Sayın Vekilimin söylediği gibi, vahyin bize öğrettiği referanslara baktığımız zaman bunun olmaması gerektiğini biz biliyoruz zaten. Ama, tabii, farklı bir gelişme var. İşte, bugün Batılı toplumlara baktığımızda bu hususla mücadele ettiklerini söylüyorlar ama kültürlerine baktığımızda öyle bir kültürü yaşamıyorlar, taşıyorlar. Savaşları çok acımasız. Biraz önce söylediğim gibi -en sivri örnekleri söylemeye çalışıyorum- savaş sırasında hiç acımiyorlar yani ne çocuklara acıyorlar ne kadınlara acıyorlar. Yağmıyorlar, yakıyorlar, yıkıyorlar ve yok ediyorlar. Bizim onlardan öğreneceğimiz aslında çok bir şey yok. Kısaca bunu söylemek istiyorum.

Biraz önce şiddeti tanımlarken aslında bence çok önemli bir şey söylediniz. “Subjektif bir kavram kanundaki tanım.” dediniz ve bunun yeniden ele alınması gerektiğini, şiddeti derecelendirmek gerektiğini ve buna göre de tedbirlerin değiştirilmesinin gerektiğini söylediniz. Şimdi, 6284’te... Ne tür olursa olsun –tabii, şiddeti tasvip ettiğimiz anlamına gelmiyor bu- yapılan bir müracaattan sonra şikâyetin geri alınabilmesi mümkün değil. Yani bu noktada görüşünüzü, fikrinizi öğrenmek istiyorum. Böyle bir uygulamanın sonuçları...

Şimdi, kadının zayıf olduğu, baskı altında, kendisine yapılan kötülükten vazgeçebileceği ihtimali değerlendirilerek böyle bir düzenleme getiriliyor. Yani, baskı altında kalmasın, devlet korusun ve serbest iradesiyle, vazgeçme baskısı olmadan istediği gibi hakkını kullanabilsin diye getiriliyor ama... Bunun bu şekilde olması -olay meydana geldikten sonra ya da olay neyse işte- o sırada olumlu mu, olumsuz mu etki meydana getiriyor? Bir psikiyatr olarak sizin bu husustaki düşünceniz... Çünkü, şiddeti uyguluyor. Mesela omuzuna dokundu, o kadın ya da çocuk da dedi ki... Şikâyet etti o anda, hırslandı. İş adliyeye intikal ettiğinde vazgeçmesi mümkün değil. Ama sizin yaptığınız tanımlamada bir şey var yani orada farklı bir bakış açısı var. Nasıl bir şey düşündüğünüzü, bunu merak ediyorum.

Birkaç tane sorum var. Bütün bu, şiddete yol açan faktörler değerlendirildiğinde şimdi dediniz ki: “Değişik sebepleri var. Genetik olarak sebepler, işte ekolojik sebepler, çevresel faktörler vesaire.” Şimdi, bunları dikkate aldığımızda, belirli bir risk grubu oluşturup bu şiddet meydana gelmeden önce önleme noktasında bir çalışma ya da kurumsal bir gelişme yapılabilir mi ya da ne yapılabilir? Çünkü, burada bir risk var. Şiddetin sebeplerinin ne olduğu, nasıl meydana geldiği de belli. Özellikle, bu biraz önce söylediğim yani alkol, madde, silaha ulaşma vesaire onlar biraz daha farklı önlemler gerektirebilir ama suç işleme eğilimi olduğu bir şekilde tespit edilmiş kimselerle ilgili böyle bir model geliştirilebilir mi? Yani bunları takip etmek bunları, rehabilite etmek, gerekirse müdahale etmek, müdahale etme araçlarını geliştirmek vesaire gibi, olay meydana gelmeden önce.

Onun dışında, bu tür durumda olan insanların eğitim yönteminin farklılığıyla ilgili bir düşünceniz var mı? Yani kurumsal olarak bir şeyler yapmanın yanında -mesela fark ettik- bunlar için özel bir şeye ihtiyaç olabilir mi? Okullarımızda ya da biraz önce o saydığınız kurumlardaki eğitimler dışında potansiyel, bu işe eğilimli, görünüyor bu. Ama biz bırakıyoruz dediğiniz gibi. Evden uzaklaştırma veriyoruz, tamam, adam eğilimli, zaten suç işlemeye müsait, sürekli de şiddet uyguluyor, altı ay uzaklaştırıyoruz, tekrar oraya gidiyor. Yani, burada, bunun devamında yapılması gerekenlerle ilgili bir eksiklik olduğunu düşünüyorum. Siz bu hususta ne düşünüyorsunuz? Böyle bir sorum var.

Onun dışında, bir de bu sosyal medya... Şimdi, şiddetin sebeplerini anlatırken yanlış anlamadıysam insanların sosyalitelerini, sosyalliklerini kaybetmelerinin şiddete sebep olduğunu söylediniz. Sosyal medyanın -işte, Twitter’ı, Face’ydi- ya da başka türlü iletişim araçlarının, İnternet üzerinden sosyal medya dediğimiz araçların bu husustaki durumu nedir? Yani, olumlu mu, olumsuz mu katkı sağlıyor? Şimdi orada insanlar aslında sosyalleştiklerini iddia ediyorlar ama insanın yaradılışı gereği, fitratı gereği o bir sosyalleşme midir, değil midir? Bu hususta ne yapılmalıdır? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Nurcan Dalbudak, buyurunuz.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Teşekkürler Başkanım.

Ben şeyi sormak istiyorum, bu şiddeti kategorize etmemiz gerekiyor, bunda hemfikiriz. Sunumunuz gerçekten bizim savunduğumuz ya da olması gereken değerlerle çok örtüşüyor ama peki, yaş olarak kategorizasyon yapabiliyor muyuz? Yani, hani bizim davranış bozukluğu dediğimiz ya da yaradılıştan beri fitratta olan o birtakım şiddet duygularının açıkçası daha patladığı süreç, dönem hangi yaş? Çünkü bir kişi yani benzer sıkıntılı, sorunları ya da kişilik bozukluğu olan vesaire başka türlü sorunlar yaşayan insan evlendikten sonra, hele hele çocuk sahibi olduktan sonra çok daha farklı mağduriyet kanallarının

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 9

oluştğunu ve bunu devlet olarak, toplum olarak kapatmanın, çözümlerin çok daha zorlaştığını biliyoruz. Ama “Şu yaşlar da bunun en tavan yaptığı yaşlardır.” ya da işte hormonal dengelerinin... Çünkü siz bir hekimsiniz, aynı zamanda bir tıpcı gözüyle de... Bu eğer sözgelimi lise yıllarındaysa ya da ortaokul son ya da lise yıllarındaysa orada yani çocuk daha devletin bir kanalında yakalayabileceğimiz bir alandayken rehberlik öğretmenleriyle ve o rehberlik öğretmenlerinin belirlediği kişiler ya da gençlerle farklı bir çalışma yapılabilir mi? Çünkü biz biliyoruz ki öfke kontrolünü yapamayan insanlarda... Yani benim görüştüğüm o dönemdeki uzmanlar şunu söylediler: “Yaklaşık kırk saat bir seans ve sonrasında ilaçla tedavi sonrasında normale dönüyor.” Yani, çok ağır vaka değilse eğer, normal bir öfke kontrolünü sağlayamayan herhangi bir vakaysa otuz beş, kırk saat seanslar ve sonrasında eğer ilaçla takviye olursa normale dönüyor. Dolayısıyla, hani bunu genç yaşlarda yakalamak, ilaç tedavisine gerek kalmadan, belki sadece uzmanların tavsiye ettiği bir çerçevede olabilir mi? Bu da bir fikir olabilir mi, bilmiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Nursel Aydoğan...

Buyurun Sayın Vekilim.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Öncelikle sunumunuz için teşekkürler.

Hem sizin sunumunuzda hem de Sayın İsmet Uçma'nın yaptığı değerlendirmelerde, Türkiye'deki kadına yönelik şiddet konusunda çalışan ve kadın özgürlüğü konusunda çalışan sivil toplum örgütlerine ve kadın hareketlerine yönelik maalesef negatif bir algının olduğunu hissettim. Öncelikle, şunu ifade etmek gerekir: Hem kadın hareketleri hem de şiddet konusunda çalışan sivil toplum örgütleri bir kadın erkek düşmanlığı üzerinde çalışan örgütler değildir. Yani, amaçları şunları, şunları yapalım da Türkiye'de kadın ve erkek birbirine düşman olsun değil, yani bu temelde çalışan örgütler değildir. Tam tersine, dünyayı kadının ve erkeğin eşit, özgür yaşamı üzerine şekillendirmek isteyen kurum ve kuruluşlar olarak ben görüyorum, değerlendiriyorum. O nedenle, ben öncelikle bu negatif algının değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Tabii ki esas, ana çalışma konuları şiddettir ve şiddeti görünür kılmak için yani Türkiye gibi bir toplumda da bir algı değişikliği yaratmak için elbette ki çok fazla öne çıkarıyorlar. E, şiddeti uygulayanlar erkekler olduğuna göre de mecburen her açıklamalarında da, her değerlendirmelerinde de erkekleri, şiddet uygulayan erkekleri hedef tahtasına oturtmak durumundalar. Fakat böyle olması, kadın özgürlüğü alanında çalışan kadın hareketleri erkek düşmanlığı üzerinde çalışıyorlar ya da toplumda bir erkek düşmanlığı yaratmak istiyorlar şeklinde değerlendirmeler bence doğru değerlendirmeler değil.

Size şunu sormak istiyorum: Bir değerlendirme yaptınız yani şiddet konusunda kadının gördüğü şiddet kadar erkeklerin de Türkiye'de şiddet gördüğünü, 2010 yılında -çok not alamadım ama- 200 kadının katledildiğini ama aynı yılda sanırım 1.040 civarında erkeğin de katledildiğini söylediniz. Yani, anlayabildiğim kadarıyla toplumda bir şiddet olgusunun var olduğunu belki anlatmaya çalıştınız ama bu alanda çalışan bir kadın örgütü olarak bu karşılaştırmayı ben çok doğru bulmuyorum. Yani, kadının katledilme nedenleriyle erkeğin öldürülme nedenleri arasında çok büyük fark var. Yani, karşılaştırma yaparken, bir tanımlama yaparken buna dikkat etmezsek nedenlerini açığa çıkarmada ya da bu noktada bir algı değişikliği yaratmada sıkıntımız olabilir diye düşünüyorum. Erkeklerin genellikle öldürülme nedenlerini biliyoruz. Şiddeti kendileri yaratıyorlar zaten, birbirleriyle bir şiddet olgusu çerçevesinde ilişkileri var genelde ve o çerçevede de birbirlerine fiziksel şiddet uyguluyorlar, birbirlerini katlediyorlar. O nedenle, ben böyle birbirlerini yan yana koyan bu değerlendirmeyi doğru bulmadım, onu ifade etmek istiyorum.

Bir de şunu soracağım, bu şiddeti derecelendirme meselesini. Bunu da çok gündemleştirmenin yaptığımız iş açısından çok doğru olmadığını düşünüyorum ben. Hele hele bizim gibi bir toplumda bunu derecelendirsek az şiddet ya da çok şiddet şeklinde, şiddet uygulayanlar açısından bir alan açma durumu ortaya çıkar diye düşünüyorum. Biz gereksiz, amasız, şiddetin her türüne karşıyız. Yani, ekonomik şiddete de karşıyız ki bu çok önemli bir şey. Ben yirmi yıl devlet memurluğu yaptım. Birlikte çalıştığım bir doçent kadın vardı, on yıl beraber çalıştık, bir gün maaşını alamamıştır, maaş kartı eşinin elindeydi çünkü. Yani, bundan daha büyük bir şiddet olabilir mi? Ve her gün de hemen hemen fiziksel şiddet görüyordu. Her gün fiziksel şiddet görüyordu doçent bir kadın. Ben kendisine bir arkadaş, dost olarak bu konuda çok da yardımlarda bulunmuştum. Yani, o nedenle, bu konu çok hassas bir konu, özellikle Türkiye'de çok hassas bir konu. Ne demek istediğinizi belki tam anlayamamış da olabilirim ama hem duygusal şiddetin hem ekonomik şiddetin... Yani, derecelendirme diye ben onu anladım. İşte, “Ağır fiziksel şiddet, öldürmeye kastetmek, cezalandırmayı gerektirebilir.” demiştiniz ama kategori olarak, küfretme, duygusal şiddet yani psikolojik şiddet diyoruz biz. Türkiye'deki erkeklerin büyük çoğunluğu maalesef eşlerine küfretmeyi bir maharet sayıyorlar -evden çıkarken, eve gelince- geneli yani öyle. Şimdi, bunu kategorize edersek doğru bir şey yapmamış oluruz diye düşünüyorum. Toptan karşı çıkmak gerekir ki bu konuda bir algı değişikliği, bir zihinsel değişim ve dönüşüm yaşansın. Zaten bu zihinsel değişim ve dönüşüm yaşanmazsa sorunu çözmek zor.

Teşekkürler. Sizin de görüşlerinizi alalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 10

BAŞKAN – Sayın İsmet Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Sevgili Nursel Hocama, Vekilime de çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Hocam, amaçlarının düşman üretmek olmadığını ben de biliyorum. Bile isteye asla yapmıyorlar ama kadın ve erkeği rakip hâle getiriyorlar. İzledikleri yöntemden bahsediyorum Sevgili Hocam. Bu süreçlerin ayrıma tabi tutulmadan, merkeze insanlık tarihi boyunca her şeyde, bütün kültürlerde ve kutsallarda lanetlenmiş olan şiddeti almamız gerekiyor ve bu kime uygulanırsa uygulansın, daha çok kadın bölümüne uygulanıyorsa ona göre tedbir geliştirmemiz gerekiyor. Yoksa amaçlarının bu olduğunu söylemekten ben de içtinap ederim. Öyle şey olur mu? Bir katkı vermeye çalışıyorlar, ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlar.

Şimdi, o zaman, şiddet dediğimiz bu melun durum ortadaysa bunun için elimizde olabilecek, dünyadaki veriler de dâhil -zihniyet değişimi, çok vurgu yaptığım bir husustur benim de, çok katılıyorum- etrafta oluşan kültürler arındırılmak kaydıyla, işte, bu, Musevilik, İsevilik, Şintoizm, Budizm, diğer vahiyler ya da diğer beşeri algılar, bunlarda bu konulara ilişkin ne varsa, gerek söz anlamında gerek tarihsel eylem anlamında, bunların tamamından yararlanmak gerekir. Yani, demek istediğim şu, hep iddia ettiğim şu: Ne vahiylerin etrafında oluşan flu, kalıp yargılarla bu sorun çözülebilir ne modernitenin kadını emtia hâline getirdiği algılarla bu çözülebilir. O hâlde, hep vurguladığım, kendimi parçaladığım husus şu: Üçüncü bir gözü, perspektifi de buna katalım, bütün arzu ettiğim şey bu çünkü hepimizin derdi şu: Şiddeti minimize etmek, sıfırlamak mümkün gözüküyor. Olabilir, kim bilir, belki öyle bir dünya kurarız ki hep birlikte sıfırlayabiliriz de.

Şimdi, ben hem bir soru sorarak hem bir değerlendirme yaparak bitirmek istiyorum. Şimdi, bu dürtüler, dereceleri farklı olmak üzere bütün insanlığa kodlanmış bir şeydir, her bireye. Örnek veriyorum: Haset duygusu her insanda vardır, olmayan tek bir insan yoktur ama gene -hâsîdin izâ hased- haset ettiği zaman hâsîdin şerrinden... Çok ciddi uyarıyoruz aslında. İnsana ilişkin iyicil ve kötücül dürtüler satır aralarında, bütün kutsal metinlerde ifade edilirken burada iki sure hususi bunun için gönderilmiştir. Bunlar bizim için önemli veriler olabilir. Peki, hepimizde olan bu dürtüye karşın nasıl oluyor da birimiz bunu anafor hâline getirmiyoruz da içimizden birileri bu hâle getiriyor? Benim tespitim şu: Eğer bu duygularınızla ilgili doğrudan demire temas ederseniz hakikaten sert bir alan oluşturursunuz, sadece kendinizi boğmakla kalmaz, etrafınızı da boğarsınız. Ama, gene bize kutsal veriler bunlar için sünger kullanmamız gerektiğini öğretiyor. Sünger kullananlar bu duygularını ötekilerin demire temas ettiği oranında ne muhababına ne topluma yansıtıyorlar. Bu süzgeç ve sünger ayrıca bize, evet, güç yetirebildiğim şeyleri eğer bu arzu edilmeyen bir dürtü ve duyguya yapmamam gerektiğini söylüyor. Benim elimden gücümü alarak beni sınava tabi tutmanız mümkün değil. Bu güçler sizde olacak ve yapmayacaksınız. Bunu başarmanın yolu bu süngerin işleyiş esas ve usulünü, sünnetini ortaya koymaktır. Doğa olaylarını onun için örnekledim Sevgili Hocam.

Yani, bunun araştırılması tarafınızdan yapılırsa memnun olurum diye düşünüyorum, böyle bir şey olursa çok memnun olurum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun, bütün konuşmalara, sorulara...

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Sayın Vekilim Uçma'yla başlayayım. Öncelikle “Psikiyatrik hastalık konusunda bir veri haritası bizim ülkemiz için var mı?” diye sormuştunuz. Önce belki şunu söylemek lazım: Aslında dünyanın her yerinde psikiyatrik hastalıklar, DSM kriterleri var, ona göre 2 kategoride ele alınıyor. Bir: “Eksen I” dediğimiz depresyon, şizofreni, hezeyanlı bozukluk gibi beynin doğrudan biyokimyasal işlevlerinin bozulmasıyla biyolojik kökeni çok belirgin olan hastalıklar. Bir de “Eksen II” dediğimiz hastalıklar var. Onlar da zekâ geriliği, kişilik bozuklukları gibi hastalıklar.

Eksen I'dekiler daha çok medikal tedaviye cevap verme olasılığı daha yüksek bozukluklar. Eksen II'deki kişilik bozuklukları ilaçla değil daha çok psikoterapi yöntemleriyle iç görünüm geliştirilmesiyle, iç görü dediğimiz kendine bakışın geliştirilmesiyle kişinin kendi talebi ve iradesiyle tedavi edilebileceği düşünülen hastalıklar.

Bu anlamda Türkiye ve dünyada Eksen I hastalıklar açısından çok ciddi belirgin farklılıklar yok aslında. İşte, depresyon yüzde 15-20 görülüyor her tarafta ama Kuzey ülkelerinde güneş ışığının azlığına bağlı olarak oran biraz daha yüksek, intihar eğilimi biraz daha yüksek ve lokal, kültürel farklılıklar var.

Kişilik bozukluklarında da benzer bir durum var. Ben bu yönde yapılmış bir çalışma var mı bilmiyorum ama kendi kişisel gözlemime göre antisosyal kişilik bozuklukları ya da çocuklukta davranım bozuklukları küresel ölçekte, dünyada yaşamaya başlamamızla birlikte, iletişim araçlarının bu denli yaygınlaşmasıyla birlikte, daha önemlisi o kapitalizmin konuşmamda belirttiğim bireysellikliğin dayattığı birtakım öğretiler nedeniyle sınırsız, kontrolsüz, ben merkezci çocukların yetişmesine, dolayısıyla öyle insanların yetişmesine vesile oluyor ve bana göre, sanki psikopati son zamanlarda biraz bu sebeplerle artış gösteriyor diye düşünüyorum. Bununla ilgili çalışma var mı bilmiyorum, bu söylediğim şeyler benim kişisel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 11

gözlemlerime dayanıyor. Ben çok anlamlı bulurum, Nietzsche “Tanrı öldü” der. Onu hep ateistlikle suçlarlar ama o aslında bir tespittir. Tanrı öldü ve Tanrı öldükten sonra baba öldü. Baba otorite demektir. Kapitalizmle birlikte otorite öldü ve ondan sonra bütün sınırlar gevşedi. Sınırsızlık çocuk gelişiminde, sosyal öğrenme teorisi içerisinde çok önemli gelişimsel problemlere yol açan bir şey olarak bütün terapi okullarında söylenir. Mutlaka çocuk yetiştirilirken kendi sınırlarının da, toplumun sınırlarının da öğretilmesi gerekir. Bu, Freud’dan bugüne kadar gelen bütün terapi okullarında dikte edilen bir şey aslında. Ama, ilginç bir şekilde, bu Özgecan cinayetiyle birlikte bu terapi okulları, psikanalitik terapi okulları yine bireyselleşmeye çok vurgu yapan açıklamalar yaptılar, ben çok hayretle izledim.

Sorun, mevzu aslında derin. Dediğim gibi, ben, sosyalist söylemleri benimsemiş gibi konuşuyorum, haklı olan kısımlarını benimsiyorum. Evet, kapitalizm yaptı aslında bütün bunları bence.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bizce de öyle.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Bizce de öyle.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Babanın ölmesi yani otorite figürünün ölmesi, ben merkeziliğin bu kadar kutsallaştırılması bence bu şiddet davranışının temelinde yatan en önemli saiklerden birisidir.

Bir de son sorunuz ve değerlendirmenizle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Haset herkeste var ama bazıları onu başka türlü yansıtıyor, bazıları kontrol edebiliyor. O aslında konuşmamın içinde de söylediğim bir şey. İşte, yine bu baba figürünün ölmesiyle ilgili olarak söylemek istiyorum, çocuğun önünde doğru rol modeller olmadığı zaman, çocuğa nerede durması gerektiği, nerede durmaması gerektiği öğretilmediği zaman, anne karından sınırsız ve güvensiz dünyaya fırlatan bir çocuk için şey çok önemli, bir de işin o boyutu var, o da önemli. O sınırlar aslında çocuğun güvenli oluşunu da sağlıyor. Temel güven bireysel gelişimde çok önemli, çok önemle vurgulanan bir kavram. O temel güven duygusunun çocukta oluşabilmesi ve hayatı boyunca devam edebilmesi için o sınırlara -terbiye dediğimiz şey aslında- mutlaka ihtiyaç var. Ne yazık ki onda çok ciddi sorunlarımız var, sadece bizim değil -bizim toplumumuza vurgu yapılmasına ben güveniyorum, bunu sıklıkla ifade edeyim- bütün Batı toplumlarında da mesele böyle.

Neden bazı insanlar kontrol edebiliyor? Birtakım gelişim basamaklarını iyi yaşadıkları için. Bu her zaman aile olmayabiliyor. Bazen şey de... İlginç bir şekilde, genellikle yurtlarda kalan çocuklarda suç işleme oranı daha yüksek ama oralardan da çıkabiliyor. Bir şey bir gün onun elinden tutmuş, o içsel dönüşümünü gerçekleştirmeye aracılık etmiş olabiliyor. Bunun açıklaması böyle. Bazıları kontrol edebiliyor sonuç itibarıyla, bazıları da kontrolsüz bir şekilde salıveriyor öfkelerini.

Sayın Göktürk Batılı toplumlarda... Mesela Hollanda kadına yönelik şiddet konusunda çok örnek gösterilen bir ülkedir ama oranlar bizimkiyle neredeyse aynı. Yani, bütün önlemleri almış bir ülke olarak gösterilir. Güney Amerika ülkesi Honduras, hiçbir önlemi olmayan ve cinayetin en fazla işlendiği ülkelerden biridir fakat orada kadın cinayeti son derece düşüktür, daha çok erkekler öldürülür. Yani, bu meselenin sadece devlet politikasıyla, sadece alınacak birtakım önlemlerle, yasalarla ilgisi yok. Perspektifi değiştirmek lazım, o önemli bir şey.

6284’te şiddet türü ne olursa olsun şiddet derecelendirmesine bakılmaksızın, kişi vazgeçse bile bir kere başvurduysa , şikâyetinde bulunduyorsa geri alınmıyor o şikâyet. Bunu nasıl karşıladığımı sormuştunuz.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Hem de derecelendirmeye ilgili somutlaştırmak için o örneği verdim. O nasıl somutlaştırılır?

KADIN SAĞLIKÇILAR DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ UZMAN DOKTOR MEHTAP ARSLAN DELİCE – Şimdi, şiddet derecelendirme ölçekleri var aslında psikiyatride kullanılan, psikolojide kullanılan. Ben burada yanlış anlaşıldı zannediyorum, Sayın Aydoğan’ın sorusuna da cevap vermiş olayım. Ben şundan bahsetmiyorum: Fiziksel şiddetle mücadele edelim, duygusal şiddete dokunmayalım, kastım bu değil. Her bir şiddet türünü kendi içerisinde derecelendirelim. Mesela kişisel günlük bir tartışma sebebiyle sesini yükselten bir adamın bağırmasıyla küfreden bir adamın bağırmasını aynı kategoriye koymayalım, ikisi farklı çünkü, etkisi de farklı kadın üzerindeki. Birincisinde, günlük bir tartışma sırasında ani öfkeyle bağırmasında gidip kadının omzuna dokunup bir şey yaptığında affedilebilir ama küfür öyle değil. Ya da neyse... Söylediğim şey bu. Her bir şiddet türünü kendi aralarında derecelendirelim, o şiddet bu şiddetten daha kötü anlamında dememişim o derecelendirme meselesini.

Yine, bir kez kolluk kuvvetlerine ya da mahkemeye başvurduktan sonra vazgeçmemesi hâlini ben vahim buluyorum. Orada niyet sizin söylediğiniz gibi iyi, kadını korumak, fakat söylediğim -bu örnekten yola çıkarak- bir hata, anlık bir öfke evden uzaklaştırılmayla son bulduğunda bu başka şeyleri beraberinde getiriyor. Yani bir daha belki basit bir barışma, basit bir karşılaşma yaşayabilecekken evden atılan adamın hâlini düşünün. Üstelik bizim kültürümüzde, hani, kadın gider, eşine, dostuna, kardeşine bir yere sığınır, adamın sokakta kalması vahim bir şey gerçekten, “Git başının çaresine bak.” Hele bir de sosyoekonomik düzeyi düşükse otelde kalamaz filan.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Ama Türkiye’de bunun bir realitesi yok, yani ben size inanmıyorum. Evli kadın eşinden azar işittiği...

BAŞKAN – Sayın Vekilim, tutanağa geçmiyor...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 12

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Emniyete gidip başvuran...

BAŞKAN – Nursel Hanım, Sayın Vekilim, tutanağa geçmiyor efendim, basarsanız açacağım.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yok, geçmesin.

BAŞKAN – Ama önemli, olmaz, basın ben veririm buradan söz.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Ben sadece çözüm için...

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Yani aslında, bunların da araştırılması gerekir diye düşünüyorum. En başta dedim ya, Sosyal Politikalar Bakanlığı bence başta bağımsız araştırma şirketlerine bütün bunları araştırtmalı bence. Hangileri gidiyor, hangileri gitmiyor? O kadar tedbire, o kadar ihtimama, korumaya rağmen kocasının peşine düşüp dönen kadınları nasıl açıklıyoruz? Ya, orada başka bir çalışma yapmak lazım.

Bu arada, hani, yeri gelmişken şeyi de söyleyeyim: Ben hiçbir şekilde kadına yönelik şiddetle mücadele eden derneklerle ilgili negatif bir algıya sahip değilim. Çok önemsiyorum, yaptıkları işler gerçekten önemli şeyler, vurgulanması, altının çizilmesi gereken şeyler, fakat dille ilgili ve ele alış biçimleriyle ilgili bir sıkıntı var diye düşünüyorum. Yani siz öyle olmadığını ifade ediyorsunuz, o zaman bir imaj çalışması yapmaya ihtiyaç var, çünkü ben öyle algılıyorum. Kaldı ki ben üniversite yıllarımdan itibaren hep dindar bir ailenin çocuğuydum, “İslami feminist” derlerdi bana, hani o feminist şeyinin içerisinden kendi dinamiklerimi kendi sürecimi de biliyorum niye öyle algılarım oldu. Oradan gelmeme rağmen bana şimdi şey geliyor, erkekleri savunmak zorunda hissediyorum çalıştaylarda filan, bu dili bu hâle getirmemek lazım.

BAŞKAN – Çok önemli bir şey söylüyor.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Evet, o kadar yabana atılacak bir şey değil.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Bir başka soru: Şiddeti önleme merkezleri veya şiddeti önceden tespit edebilir miyiz? Edebiliriz demiştik birtakım yordayıcılar sıralanmış bilimsel çalışmalarda, ona yönelik bir önerim vardı diye hatırlıyorum ama belki atlamış olabilirim ben de.

Özellikle, o şiddet derecelendirilmesi sonucunda ciddi şiddet eğilimi olan kişiler başvurulduklarında, mutlaka, tekrarlayan şiddet var mı, bu kaçınıcı şiddet, bir amaç doğrultusunda mı uyguladı, yoksa reaktif bir şey miydi onların bütününe gözden geçirilmesi ve bir derecelendirme yapılması, eğer gerçekten bu saydığımız risk faktörlerini, yordayıcı risk faktörlerini taşıyorsa kişi mutlaka bir programa alınması gerek.

Burada bir parantez açmam gerekiyor...

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Burada hemen bir soru sarayım katkı olması açısından:

Şimdi, bu tür şeylerde programa alınması gerekir dediniz ama bu bir tedavi aslında.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Evet.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Şimdi, öyle olunca da kişinin isteğine bağlı. İstekli olmaması hâlinde tedavi edilebilme imkânı da yok. Ben avukatlık yaptım, normalde bu tür sıkıntılarda genel olarak gördüğümüz şey, evet, gerçekten birisinin psikolojik olarak içinde bulunduğu durum. Yani normal insan gibi düşünmeme hâli, normal insan gibi olmama hâlinde meydana geliyor. Yani madde bağımlılığı ya da alkol kullanımı, borç nedeniyle girmiş olduğu stres, normal insan gibi düşünme imkânı ortadan kalktığı zaman böyle davranmaya başlıyor ya da başka başka sebepler. Bu tedavi edilmesi lazım aslında ama kabul etmediği zaman tedavi edemiyorsunuz, buna ne yapmak lazım, nasıl bir yöntem geliştirmek lazım?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Bununla ilgili yasal düzenlemeler yapmak lazım. Özellikle, şiddet davranışını bir kez gerçekleştirmiş ve biz bunun üzerinden gitmeye başlamışsak -hani benim önerim o- bir şekilde adli ya da hukuki kurumlara şiddet sebebiyle yolu düşmüşse kişinin onu hemen alıp derinlemesine analiz etmek lazım. O analizin sonucunda şey çıkabilir: Ya dediğiniz gibi tedavi edilebilir -öfke kontrol güçlü depresif bozukluk filan gibi- nedenler daha kolay, onlar için başka bir program uygulanmalı ama antisosyal psikopat dediğimiz grupsa eğer ona başka bir şey uygulanmalı. Ben bu konuda yasal düzenleme yapılabilir diye düşünüyorum, bir an önce bunun gündeme getirilmesi gerekli bence.

Konuşmamda örnek vermiştim, ehliyeti elinden alınan adam gibi. Yani onda da aslında kazanmış olduğu bir hakkın elinden alınması ama tehlikelilik arz ediyor, bu da öyle, tehlikelilik arz ediyor toplum sağlığı açısından, bir yaptırımı olması gerekir diye düşünüyorum.

Şiddet eğitim yöntemi olarak hem psikopatlar için hem öfke kontrol yönetimi için birtakım modüller var ama dünyanın en zor şeyi de davranış değişikliğini gerçekleştirmek, çok kolay değil. Kırk saatlik, altmış saatlik, on saatlik öfke yönetim becerileri, iletişim becerileri içeren şeyler var, işe de yarıyor ama onun bir şeye bağlanması gerekiyor, devamlılığının olması gerekiyor.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – İstikrarlı olması lazım.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Evet.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Yani ortamına geri döndüğünde...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 13

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Ortamina geri döner dönmez olmasa da -stres engellenme eşiği düşük dedik ya o insanlarda- bir süre sonra birtakım parametreler birleştiğinde tekrar ortaya çıkma olasılığı oluyor onlarda.

Sosyal medyanın şiddete katkısı... Evet, sosyal medyadaki iletişim bir iletişim midir, belki oradan başlamak lazım. Gerçek anlamda sosyal bir iletişim değil aslında, bir kere sanal, isimler belli değil, yüz yüze temas belli değil, kimin ne hissettiğini, gerçekte ne olduğunu bilmediğiniz bir dünyadan bahsediyorsunuz. Bir iletişimin söz konusu olması için 2 kişi arasında sözel ve sözel olmayan iletişimin var olması gerekir, orada sadece sözel hatta yazılı –sözü duymuyorsunuz bile- bir iletişim var. Ben gerçek bir iletişim olmadığını, aslında o yalnızlığı ve yabancılaşmayı artırdığını düşünüyorum. Bununla ilgili bilimsel çalışma var mı bilmiyorum açıkçası, sosyal medyanın şiddeti artırıp artırmadığına ilişkin kullanılan, onu bilmiyorum. Belki araştırma da yapılabilir ama gerçek bir iletişim mecrası değil, insanların yalnızlığına çare aradıkları yer diye düşünüyorum ve takdir edersiniz ki çok tasvip etmiyorum bu zihniyetimle.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Göktürk, buyurun.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Sayın Başkanım, şimdi, bu soruyu -hocam konuşurken Mehtap Hanım söyledi-şunun için söyledim:

Şimdi, biz cezaevine incelemeye gitmiştik ve orada bizim incelediğimiz vakalardan bir tanesinin bize neredeyse – tabirimi mazur görün- yalvarırcasına, buna bir şey yapın dediği şey sosyal medyanın bir şekilde kontrol altına alınması gerekliliği idi. Yani gittik... Orada çok düzgün bir hayat yaşayan bir insan, yirmi yedi senelik evli, 2 tane çocuğu var, her şeyi normal ama hayatımıza “İnternet ve sosyal medya girdi ve ondan sonra her şey farklılaştı. Türk ailesi, Türk toplumu olarak bizi on sene öncesine götürün, geriye götürün, bu şeyden bu toplumu kurtarın.” gibi bir çağrısı vardı. Bu yalnızlaşma, başka türlü ilişkilerin gelişmesi ve nihayetinde bir ölüm ve karısını öldürürken kendisini de öldürmeyi düşünmüş, yani sadece karısını öldürmemiş, aynı zamanda kendisini de birçok yerinden bıçaklamış, yüzünde, boynunda falan da dikiş izleri vardı. Yani, yaptığına tabii ki pişman, hiçbir şekilde tasvip etmiyor. O kadar şey ki, kendisini bile öldürmeye karar vermiş yani o hâle gelmiş ama baktığımızda, altındaki neredeyse tek sebep... Çünkü her şey normal, her şey çok sıradan ve olması gerektiği gibi, ama sosyal medya bu ailenin içine girmiş ve bu aileyi bu hâle getirmiş. Onun için, ben özellikle o hususta ne yapılabileceğini merak ettiğim için sordum bunu.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Ne yapılabileceği konusunda açıkçası çok fikrim yok ama konuşmamın bazı yerlerinde söyledim. O toplumsal normlar, çerçeve sınırlar vesaire... Sosyal medya tam da o sınırların kaybolduğu, insanın içindeki o şiddet eğilimini ya da haset eğilimini ortaya çıkarmak için mükemmel bir ortam çünkü hiç sınır ve baskılayacak bir norm, kural yok.

Bir de Sayın Nurcan Dalbudak’ın sorusu vardı: “Şiddeti yaşa göre kategorize edebilir miyiz?” Evet, şiddet davranışının arttığı yaşlar aslında testosteron hormonunun da arttığı yaşlara tekabül ediyor. Fakat sizin söylediğiniz gibi, bu genellikle de 15 ila 30-35 yaşları arasında, genç erişkinlik dönemi, ergenlik ile genç erişkinlik dönemi arasında. Ondan sonra psikopatlar bile daha sakinleşiyor ve oturuyor. Görmüşsünüzdür çevrenizden de, bir halk şeyi de vardır o konuda ama şimdi çok uygun olmaz, söylemeyeyim.

Ergen çocuklara yapılacak öfke kontrol yönetimi, iletişim becerilerinin geliştirilmesi önemli. O sırada işe yarar ama davranış değişikliği -az önce de söylediğim gibi- uzun süreli ve aslında çocuk doğduğu andan itibaren anneye ilişkisinden başlayan bir süreç. Onun için ben ısrarla anneye ilişki, annenin çocuğa daha fazla vakit ayırmasının sağlanması gibi önlemler alınmasından, işte çizgi filmlere belli kodların yerleştirilmesi gibi önlemlerden bahsediyorum. Şunu öngöremeyiz: Ergenlere eğitimi verdik, gelecekte şiddet göstermeyecekler. Böyle bir garantimiz olmaz, o sırada gösteremeyebilirler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vural Kavuncu, buyurunuz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, ben de değerli konuklarımıza hoş geldiniz diyorum. Çok yararlandık gerçekten.

Bir konuya hem vurgu yapmak hem de beraberce kafa yormak adına... Murat Bey’in bahsettiği, cezaevindeki konuşmada, görüşmede ben de bulundum, beraber, birlikte yaptık. Gerçekten sosyal medyayla ilişkili olan gelişim son dönemlerin bir gelişimi yani bundan dört sene evvelki gündemimizde belki bu kadar yoğun bir şekilde yoktu bu. Fakat dünyadaki gelişmeler, bu alandaki gelişmeler bir anda gündeme soktu ve öyle bir hızlı girdi ki, bugün avukat arkadaşım ile görüştüm bulunduğum ilçede, 10 boşanmadan 7-8’inde nedenin neredeyse artık bu sosyal medya üzerine doğru dönmeye başladığından bahsetti. Çok büyük yer tutuyor çünkü bunda şöyle bir şey var: Reel gerçeklik, toplum değerleri, yaşadığımız toplumun gerçekleri, alışılageldiğimiz bütün ezberler, bildiğimiz her şey bir anda sanal âlemde çok farklı bir duruma dönüyor yani onların hepsi sıfırlanıyor, her şey tersine dönüyor, hiçbir şey kalmıyor ortada. Bunu kolay kolay insanlar çok götüremiyor. Yani, dışarıda bir komşusuna, karşı cinsten bir komşusuna, bayana veya diğer erkeğe rahatlıkla “Günaydın.”

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 14

diyemeyen, bir selam veremeyen iki insan, akşam sanal ortamda karşılıklı oyun oynayabiliyorlar, sohbet edebiliyorlar. Bunları, bir anda toplumdaki -çok anormal bir durum değil ama- bu geçişi sağlayamıyoruz.

Şimdi, Komisyonumuzda, şiddetin şu andaki en önemli sorunlardan bir tanesi olduğunu ve bunu yok edemeyeceğinize göre -ne sosyal medyayı yok edebilirsiniz ne yasaklayabilirsiniz- yönetme yöntemleri ne şekilde olur -yani bu sorunu yönetmekten bahsediyorum sosyal medyayı yönetmek değil ama- toplumun sosyal medya kullanımını daha gerçekçi platforma oturtmak için hangi çalışmalarını yaparız, buna kafa yormamız gerekiyor. Çok önemli bir sorun.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurunuz, bir toparlayınız.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Aslında söylenecek her şeyi söyledik hemen hemen.

Ben dikkatiniz ve katkılarınız için çok teşekkür ediyorum. Burada bulunmaktan -gelirken biraz heyecanlıyım ama- çok keyif aldım, çok onur vericiydi benim için. Çok teşekkür ederim. Ümitlendim ayrıca, bu kadar ilgiyle ve kafa yorarak dinleyen vekillerimiz var, çok şükür demek geldi içimden.

Teşekkür ediyorum ben de.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Hazar grubuna geçecektik ama...

Şimdi, Birleşmiş Milletlerle yapılan bir çalışma var “medya ve kadına yönelik şiddet” konulu. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinden Değerli Hocamızla, Profesör Doktor Mine Gencil Bek’le bu konuyu konuşacağız.

Buyurun Değerli Hocam.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Ben de bir önceki konuşmacı arkadaşım gibi çok mutluyum burada olmaktan.

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinde öğretim üyesiyim, ayrıca Ankara Üniversitesinin Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezinde de çok emeğim geçti. Çeşitli kurumlarda, kuruluşlarda yapılan toplumsal cinsiyet eşitliğine dönük çalışmalarda görev aldım. 1991 yılında araştırma görevlisi olmuştum İletişim Fakültesinde. Profesör Doktor Aysel Aziz tarafından yürütülen bir çalışmada bulundum: “Medya, Şiddet ve Kadın” On yedi olmuş, on yedi oldu demişim daha doğrusu bu kitapta, şimdi daha da çok oldu. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanmış. Ondan yıllar sonra -2008 yılıydı sanıyorum- bize başka bir araştırma yapmamız teklifi geldiğinde -Birleşmiş Milletler, yine Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü- çok sevindik. Ama bu sefer çalışmamızı genişlettik. İlkinde yazılı basında temsil üzerineydi, şimdiyse hem sadece yazılı basın ve haberlerle sınırlı kalmadan çeşitli program türlerini ele aldık hem de bunların üretim dinamikleri üzerine kafa yorduk, gazetecilerle görüşmeler yaptık nasıl bir üretim sürecinden geçerek buralara geliniyor diye. Çok güzel bir çalışma oldu, çok gurur duydum ama bizim çalışmamız sansürlendi Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından ve matbaada hazır olmasına rağmen yayımlanmadı. Bazı konularda değişiklik yapmamız istendi. Her araştırmacı kitabına ne yaptığını yazarak başlar, bir de sınırlılıkları anlatır. Biz de Kaos GL gibi, Lambda gibi çeşitli gey, lezbiyen örgütleriyle çalışmış, eşcinsel haklarına duyarlı araştırmacılar olarak biz bu çalışmada bu konuyu ele almadık demiştik; onu silmemiz istendi. Töre cinayetleri sadece güneydoğunun ya da Kürtlerin yaptığı bir şeymiş de başka hiçbir yerde şiddet uygulanmıyormuş gibi, gazetelerde haberler çıkmıştı, onları eleştirmiştik; bunları silmemiz istendi. Ayrıca, o sırada çeşitli resmî düzeylerdeki yürütülen politikalara da eleştirimiz vardı, biz de silmedik, yayımlanmadı. Dolayısıyla, ben o gün umudumu kaybetmişim. Acaba yanlış bir şey mi yapıyoruz, devlet kurumlarıyla çalışmak epey zor diye. Nasıl biri olarak umudumu kaybettim, onu da söyleyeyim: Biz Sayın Fatma Şahin’le çok çalıştık, burada bir araya geldik, AKP parti binasında bir araya geldik. Bana kendileri -sağ olsunlar- bir ulusal eylem planının moderatörlüğü, başkanlığı görevini de verdiler ve sanıyorum, 2000’lerin başında şiddet üzerine genelge yayımlanmıştı, Başbakanlık genelgesi, çeşitli kurumlara gitmişti. Çok verimli anlar oldu, akademisyen, sivil toplum kuruluşları, feminist örgütler ve devlet kurumlarının yan yana çalışmasına dair. Pek çok kişiyi çağırdık, hiçbir zaman devletin çağırmadığı. Sevinerek geldiler, “Devlet bizi çağırmış, geldik.” diye. Dolayısıyla, umutlu bir dönem oldu. Ben ama bu kitap yayınlanmadıktan sonra artık umudumu kaybetmişim, ona rağmen geldim çünkü toplumsal bir sorumluluğumun ve görevimin olduğunu düşünüyorum. Fakat anlatacaklarım ya da bundan sonrasına dair doğrusu çok çok iyimser değilim bugünün Türkiye’sinde. “Nedenleri” diye geçiyor Komisyon çalışmamızın başlığında, benim makalemin başlığı da... Ha, bunu, evet, kitap olarak yayımlamadık ama daha sonra Nermin Abadan Unat Hocamızı tanırız, duayen hocalarımızdan biri, ona bir armağan yaptık, başlık da “Birkaç Arpa Boyu... 21. Yüzyıla Girerken Türkiye’de Feminist Çalışmalar” diye. Dilerseniz bakabilirsiniz, bu kütüphane kopyası maalesef, fazla getiremedim ama. Gördüğünüz gibi epey bir çalışma var, kadın derneklerinin yaptığı, akademisyenlerin yaptığı. Yani, biz - gönül istiyor ki- tabii ki şu anda beni çağırmış olmanız, bizim arkadaşlarımızı çağırmış olmanız duyarlılığınızı gösteriyor ama daha da fazla olmasını istiyoruz ve sonuçlanmasını da istiyoruz, bu anlattıklarımızın bir yere varmasını da istiyoruz. Dolayısıyla, orada yayınladığım makalenin -sizlere fotokopiyle de sekreter arkadaşlar sağ olsunlar verecekler- uzun

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 15

versiyonunu okuyabilirsiniz. Ben burada çok kısa geçmek durumundayım çünkü bire bir yapacağımız tartışmaları da önemsiyorum, müzakere sürecini de önemsiyorum.

En son söyleyeceğimi şimdi söyleyecek olursam, nedenleri nedir? “Ataerkillik ya da egemen cinsiyet rejimi, eril cinsiyet rejimi” diyebilirsiniz. Yani, bu sadece medya çalışanlarının değil, hepimizin içinde olduğu bir rejim; piyasa, neoliberal, kapitalizm de diyebiliriz çünkü sansasyonelleşme var işin içerisinde medya olunca, kâr, rating baskıları, kaygıları ve mesleki değerler. Mesleki değerlerin kendisi hem daha profesyonel çalışmaya itiyor gazetecileri ama hem de buralarda da sınırlayıcı bir etki olduğunu görüyoruz. Yani, bu üçlü daha önce hiç literatürde yok, Türkiye’de araştırmacı tarafından böyle bir ayırım yapılmadı. Tabii, tartışmaya açıktır. Burada medya, gazeteci arkadaşlarımız da var. Yani, ben bu anlattıklarımın şöyle düşünülmesini istemem: Yani, yine hoca geldi, medyayı eleştirdi, hep olumsuz davrandı. Elbette ki medyanın ikili bir işlevi var, ikili bir misyonu var ve onlar da medya emekçileri, fedakârca çok zor koşullarda da çalışıyorlar. Bir yandan bizim sorunlarımız hakkında bizi haberdar ediyor, değil mi? Ne olup bittiğini öğreniyoruz. Bazen hatta tepki duymamız gereken konular hakkında da bizi bilgilendiriyor ve harekete geçiyoruz, diyelim ki çok indirim yapılan cezalar, cezalandırılmayan şiddet eylemleri gibi... Dolayısıyla, önemli bir misyonu var, bu misyonu da zaman zaman yerine getiriyor. Fakat bizim burada çalışmamızdaki temel derdimiz, daha çok olumlu örnekleri ele aldık esasında ama olumsuz örneklerin altını çizmekti. Bu eril şiddeti, eril şiddet dilini, kültürünü acaba nasıl yeniden yeniden pekiştiriyor? Çünkü bunu... Medyanın önemi ne? Sadece var olan politikalar hakkında bizi bilgilendirmiyor ama aynı zamanda daha sonra yapılacak politikalara da zemin hazırlıyor. Çünkü kullanılan sözcükler, terimler, bir konuşmayı nasıl ifade ettiğimiz ile konuşmanın parametreleri belirlenir hâle geliyor. Dolayısıyla, bunu da söylemek istiyorum.

Tabii, burada bir de fikir özgürlüğünün olması lazım. Yani, soruşturan, araştıran bir medya kurumunun, ortamının, gazeteciliğin olabilmesi için, araştırmacı, sorgulayıcı bir habercilik olabilmesi için rahatça, özgürce fikirlerin ifade edilebildiği, bunu yapan gazetecilerin peşine düşülmediği bir demokratik, siyasal sistemin olduğunu da var sayıyoruz, olması gerekir.

Arkadaşım Mehtap uluslararası literatüre girdi, benzerlikler olduğunu söyledi, katılıyorum kendisine. Ben burada hiç girmeyeceğim çünkü vaktim yok ona, onun yerine Türkiye’ye odaklanacağım. Ama, tabii ki bütün dünyadan sorumlu olduğumu düşünüyorum ben. Hindistan’daki tecavüz olaylarıyla ilgili de sosyal medya her zaman olumsuz değil, kampanyalar yapılıyor, başka türlü katılamayacakken o kampanyalara katılıyorum, Hindistanlı meslektaşlarımla haberleşiyorum, bunun üzerine düşünüyorum. Ama, yine de eninde sonunda ana dilim Türkçe, Türkiye’de yaşıyorum ve Türkiye’nin sorunları başka türlü benim yüreğimi biraz daha fazla dağlıyor, onu da söylemek durumundayım ve onun için Türkiye üzerine daha çok konuşacağım. Şiddet tanımını buradaki üyelere yapmak biraz yersiz olur sanırım ama baskı zor değil mi, güç denetimi sağlamak için yapılan her türlü baskı zor. Mehtap arkadaşımın sunuşunda katılmadığım şeyler oldu ama katıldığım şey, o ayırım, fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik diye tanımladı, gerçekten de çok boyutlu bir şeyle karşı karşıyayız. Sayın Diyarbakır Milletvekilinin de söylediği gibi ekonomik şiddet de azımsanmayacak bir şey gerçekten de.

Biz araştırmamızın sonucunda ne bulduk? Daha çok fiziksel şiddet haber oluyor, diğerleri haber olmuyor. Yani, onun da en hunharcası, en canavarca yapılanı artık haber oluyor, haber değeri taşıyor öbürleri. Ama, aslında biz gündelik hayatta türlü çeşit şiddet yaşıyoruz, buradaki kadın arkadaşlar bunu biliyorlar. Onlar çok haber olmuyor, bir polis, adliye vakası olarak görülüyor ve polis adliye telsizinden geldiğinde haberleştiriliyor bu haberler daha çok. 3’üncü sayfa haberiymiş biz yaptığımızda en azından araştırmada. Şimdi, 3’ncü sayfa haberi olmasının benim için sorunlu yanı ne? O kadar önemli değil gibi; özel, böyle tek tek kişilerin sorunları gibi. Sadece zavallı bir Ayşe, zavallı bir Fatma var ama toplumsal ve siyasal bir sorun değilmiş gibi görüldü. 1’inci sayfada çıkmadı. Bu bizim için önemli. Nedensellik ilişkisi kurulması haberlerde... Bakın, polis, adliye muhabirleri gidip polisle görüşünce ya da adliyeden kayıtları alınca, doğrudan o metinlere dayanarak haber yapınca bir neden sonuç ilişkisi de ister istemez kuruyorlar, kurmayabilirler ama kuruyorlar. Ne demek istiyorum burada? Çünkü zanlı cinayeti işlemiş, indirimden yararlanmak istiyor, “Şöyle şöyle olduğu için öldürdüm.” diyor yani “Beni delirtti, bir anlık öfke, çıldırdım, asla ben böyle bir insan değilim.” ya da “Onun şöyle bir kabahati olduğu için öldürdüm.” diyor. Bizim burada gazetecilerin yazdığı haberlerde eleştirdiğimiz şey, zanlının ifadesine dayanarak manşetlerin konulması. Çünkü böyle yapıldığında o zaman bir nedensellik ilişkisi oluyor. Hâlbuki bu ortamda çok sevinerek gördüm ki “Hiçbir gerekçeyle şiddet meşrulaştırılmaz.” görüşü hâkim, öyle de olmalı zaten, o zaman biz şiddetin meşrulaştırıldığını görüyoruz. İşte “Kocasından izin almadan annesine gitti diye öldürüldü.” filan, “Sözünü dinlemedi diye”, “Yemek yapmadı diye”, böyle pek çok örnekleri gördük ve ben bu araştırmayı yaptığım sırada gece bile uykularım kaçtı, gerçekten çok zor yani haberlerle uğraşmak bile çok zor. Bizzat şiddet uygulayan kişiler ya da şiddete maruz kişilerle uğraşan kişilere de ayrıca saygım sonsuz. Şimdi, bu temel nedenler. Dolayısıyla, bir saldırganın açıklamasına dayanarak yapılan haberler... Tek hareketlerden, STK’lardan, konuyla ilgili çalışan uzmanlardan yararlanılmadığını gördük haberlerde çünkü polis, bir adli vaka olarak görüldüğü için “Şu oldu, şöyle kesti, böyle yaptı.” bunun geniş bir toplumsal zemine oturtulmadığını gördük.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 16

Şimdi, medya profesyonelleriyle yaptığımız çalışmalarda, tüm Türkiye çapında yerel muhabirlerle görüştüğümüzde bazıları dediler ki: “Bunu Türk toplumuna göre yazmak zorundayız.” Bunun kendisinin ben sorumlu olduğunu düşünüyor. Her ne kadar bizden önce görüşen milletvekillerimiz de toplumun değerleri, benden önce sunuş yapan arkadaşım da bundan söz ettiyse de bunda ben anlaşılacak çok net bir şey olduğunu düşünmüyorum. “Toplumun değerleri nedir?” Bu çok göreceli bir şeydir, çok değişir. Bunun üzerine tartışmak zorundayız en azından, bu toplumun değerleri öyle herhangi birinin diğerine dayatacağı basitlikte değerler değildir, ayrıca zamana göre de değişir. “Çok satmak zorundayız.” Bu söylenen bir şeydi. Dolayısıyla, biz dizileri de analiz ettik, gündüz yayınlanan kadın kuşağındaki programları da analiz ettik, çok satacak. Ne çok satar? Tecavüz, bir; silahlı şiddet, iki. Senaryo yazarlarıyla konuştuk mesela, normalde çok nitelikli üretim yapıyorlar fakat dedi ki senaryo yazarının birisi bize: “Birkaç bölümden sonra biz uyarı alıyoruz, rating düşüyor, araya bir tecavüz koy, araya silahlı bir eylem koy ki hani izleyici başına çekilsin.” Şimdi, izleyici istiyor, arz var, talep var. Bunlar çok çok tehlikeli şeyler. Ben bir cinsiyetçilik eleştirisi perspektifinden söylüyorum, bu söylediklerimin daha muhafazakâr bir dünya yaratmak, düşünceleri sınırlamak için kullanılmasını da istemiyorum bu söylediklerimin, onu da söyleyeyim aynı zamanda. Dolayısıyla, benim derdim neoliberal, kâr güdümlü, vahşi rekabeti, ratingi yüceleştiren piyasa anlayışı. İş güvencesi yok medya çalışanlarının, gazeteciler için durum böyle, set işçileri, dizi işçileri, biliyorsunuz kaç kez kazalar oldu setlerde. “Bunun ne alakası var, biz şiddeti konuşuyoruz?” diye düşünürseniz, aslında çok ilişkili. Dolayısıyla, orada çalışan çok değerli insanlar da var, gazeteciler de var. Sizin, benim düşündüğümüz eleştirel düşüncüyü paylaşıyorlar fakat kurumlarına karşı, dediğim gibi, biraz önceki senaryo yazarının durumu gibi. O koymak istemiyor tecavüzü, o, silahlı saldırıyı koymak istemiyor ama öyle bir durumda bırakılıyor çünkü parça başı iş almış, onu yapacak, ondan sonra yine işsiz. Gazeteci, eğer şefinin, amirinin, üsttekinin dediğini yapmazsa ya da zaten haberi değiştiriliyor onlar tarafından yani herhangi bir gazetecinin yazdığı haber aynen girmiyor gazetelere. Dolayısıyla, buradaki iş güvencesizliği, sendikasılaşması medya profesyonellerinin bunlar da bence sizin gündeminizde olmalı diye naçizane önermek istiyorum çünkü bir meslek ne kadar güçlü olursa o kadar da o kodlara göre çalışabilir, daha özgürce çalışabilir. İstihdamda süreklilik, iş garantisi, dediğim gibi.

Yani biz baktığımızda, televizyon haberlerini de izledik, şiddet, ölüm var ama “Bu neden var ve nasıl işleniyor?” diye baktığımızda, mağdur kadınları fotoğrafları mesela çeşitli biçimlerde teşhir ediliyor, şiddet seyirlik hâle getiriliyor artık ve bir anlamda da kanıksamaya başlıyoruz. Kadınların perspektifleri ya da kadın haklarına dair perspektifler haberlerde çok bulunmuyor ve şiddete uğrayan kadınlar acınacak durumda, mağdur. Buradaki sorun ne? Arkadaşım da dedi, olumlu modellere de ihtiyacımız var çünkü Türkiye’de artık her gün yani yine kötü bir şey oldu, yine bu... O zaman, “Hiçbir şekilde bu hayatı düzeltmeyiz.” anlayışı hâkim ve herkeste bir kötümserlik hâlbuki herkes kendi bulunduğu yerden toplumun daha düzeltilmesine, iyileştirilmesine katkıda bulunabilir, buna dair bir umudumuzun olması lazım. Bu umut da biraz Meclisten de gelecek ama bize. Biz bu umudu akademisyenler olarak, hocalar, araştırmacılar olarak öğrencilerimize vermeye çalışıyoruz, onlar çok umutsuz, “Anlattıklarımız ne işe yarayacak hocam? Nasıl bir medya sektöründe çalışacağız? İşsiz kalacağız.” diyorlar. Hâlbuki biraz bir umudumuzun olması değişebilir, o olumlu rol model de onun için önemli. Dolayısıyla, benim gazeteci arkadaşlara tavsiyem, sadece öldürülenler, katledilenler değil, hakkını arayan, evliliği biten, başka çaresi olmadığı için boşanan, kendi ayakları üzerinde duran kadın tiplerini de, tipolojilerini de çizmeleri ki umut vermesi gerekir; öbür türlü kadınlar cesaret edemiyor bunu sona erdirmeye. Namusa bağlı suçlamalar da gördük. Namusuyla ilgili bir sorunlu durum olduğu için öldürüldü. Bunu zanlı söylüyor, haber de bunu gerçeklik olarak taşıyor. Özellikle, ölen, öldürülen kadınlar için bunun ben çok onur kırıcı olduğunu düşünüyorum yani artık hiçbir şekilde o kişinin bir söz hakkı da yok. Mesela diyor ki: “Karım lezbiyen ilişki yaşandı, ters ilişki teklif edildi o yüzden böyle böyle...” O zaman, ölen kişinin cevap hakkı yok artık, ona da çok büyük haksızlık etmiş oluyoruz.

Şimdi, biz 230 haber bulmuşuz ölümlü sonuçlanan haberde... Ha, pardon, bu başka bir uluslararası çalışma. “Orada da, uluslararasıda da sorunlar var.” dedi arkadaşımız, kesinlikle katılıyorum. Beşte 1’inde “aile içi şiddet” ya da “kadın cinayeti” diyoruz artık, biz yaparken “aile içi şiddet” dedik, biraz da o ulusal gündemle de paralel gidiyorduk doğrusu, beşte 1’inde bu sözcük kullanılmış. Bizim haberlerimizi soracak olursanız, sıfır. Yani o polis, adliye haberleri... Yani şöyle bir şey: 1’inci sayfada Başbakanlık genelgesinden söz ediliyor. O sırada yapılan, kadın bakanlığının, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün çalışmalarından söz ediliyor, 3’üncü sayfada da böyle kişisel, özel dramlar var, arasında ilişki kurulmuyor, arasında ilişki yok. Dolayısıyla, bu ilişkinin kurulması ve adının konulması lazım, adının konulması çok önemli. “Namus cinayeti”, “öfke nöbeti”, “kıskançlık krizi” bunlar konunun toplumsal, siyasal yönünü bana göre gizliyor. Ha, “Yok mu psikolojik, patolojik vakalar toplumumuzda?” Elbette var. Elbette vardır, erkeğin de mağdur olduğu durumlar da elbette var ama yaptığımız bizden önceki çalışmalara, TÜBİTAK destekli bir çalışmaya dikkatinizi çekmek istiyorum Ayşe Gül Altınay ve Yeşim Arat tarafından... Araştırmacılara yüzde 30 itiraf etmiş “Herhangi bir şiddete uğradım.” diye. Hani siz cinayet oranlarını verdiniz ya, şimdi bu yüzde 30 da çok yüksek. Yüzde 30, Türkiye’de kadınların üçte 1’i “Ben, evet, şiddet gördüm.” demiş ve diyemeyenleri de düşünün. Milletvekilimizin söylediği gibi, şimdi doçent birisi, ben profesörüm, bu benim ağırım da giden bir şey bunu kamusal olarak paylaşmam, muhtemelen söylemem, gizlerim. Bir de gizleyenleri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 17

düşünün, üçte 1 çok büyük bir rakam. Dolayısıyla, şunu demek istiyorum: Ben, Türkiye'deki erkeklerin üçte 1'inin psikolojik rahatsızlığı olduğuna inanmıyorum yani bunun adının "psikolojik rahatsızlık" olarak geçiştirilemeyeceğini düşünüyorum. Evet, vardır, konunun öyle bir boyutu da vardır ama konu daha çok o toplumsal cinsiyet rejimine dair bir konu ve öyle de muamele etmeliyiz, öyle de seferberliğe geçmeliyiz diye düşünüyorum.

Şerife Çam arkadaşım çok nitelikli bir araştırma yaptı Türkiye'de dizilere dair. O zamanki diziler şimdi, tabii, Sıla, Ezo Gelin, Menekşe ile Halil, onlara bakmış, bütün görsel öğelerine bakmış ve şu ortaya çıkmış: "Diziler neredeyse hukukun bile gerisine düşmüş durumda." Eğer sevdiği ya da evli olduğu birinden şiddet geliyorsa o kadına yönelik şiddet çok önemsenmiyor. Ben annemde bile gördüm. "Evet, filanca ağa –Bora ağa mıydı adı?- tecavüz etti karısına ama ertesi gün çok pişman oldu, çok seviyordu çünkü." Zaten, tüller uçuşuyor tecavüz sırasında, gayet yumuşak bir müzik, mum yanıyor yani şimdi, tecavüz eylemi herhâlde romantize edilemeyecek bir eylem, değil mi? Evlilik içi tecavüz diye bir şey de var üstelik. Dolayısıyla, "hukukun gerisine düşmek" dediğimiz şey işte bu. Romantize edilmemesi gerekir bu tip şiddet eylemlerinin. Yani benim annemin öyle söylememesi lazımdı yani yazık. Tamamen o erkeğin tarafında konumlandı, konumlanmaması lazım, her türlü şiddete karşı olmamız lazım. Kurtarıcı erkek imgeleri bulmuş Şerife Çam arkadaşım, kavga eden, silahlı, güçlü erkek tipi, hani at, avrat, silah diye anlatılan. Şimdi, bu erkeklik tanımlarını da sorgulamamız lazım. Onun için, ben çok sevindim, pek çok erkek mini etek giydi, çıktı sokaklara, "Biz de karşıyız." dedi, mahallemde dolmuş şoförleri yazdı Özgecan'da "Benim de kızım var, karşıyım." diye. Bunlar beni gerçekten duygulandırdı. Biraz o erkeklik tanımlarının değişmesi ve erkeklerden de bir hareket gelmesi gerektiğini düşünüyorum, ilk kez bu kadar da geldi diye düşünüyorum doğrusu. Dolayısıyla, kıskançlık aşk, bağlılık göstergesi, erkeğin sevdiği kadını sahiplenmesi, bunlar olmamalı. Söyleyen de çok yoktur, muhtemelen de patolojik vakalardır "Beni çok seviyor, kıskanıyor, dövdü." diye övünen bir kadının ruh sağlığına hakikaten bakmak lazım ama böyle temsiller görüyoruz, bunların yüceltildiğini görüyoruz.

Cinsel birliktelik, her türlü yakınlaşma, öpüşme, evlilik öncesi özellikle kirlenme olarak görülüyor dizilerde. Kirlenme, zedelenme, kadının namusu da kendisiyle ilgili bir sorun değil, erkekle ilgili sorun. Hemen onun erkek hesabını verecek, mahalledeki kabadayı olabilir, babası, ağabeyi, kimse artık. Dolayısıyla, kadının bedeniyle ilgili bir şey değil, erkeğin çözmesi gereken bir şey, verilen mesaj bu.

"Olumlu örneklerimiz nedir?" diye merak ederseniz, töre saikiyle işlenen cinayetlerde -"töre cinayeti" demiyoruz bakın- bazı indirimler olmuştu, ona dair sorgulayıcı haberler gördük, buna sevindik doğrusu ama dediğim gibi, bunu güneydoğuyla, töreyle, Kürtlerle sınırlamanın kendisinin çok yanlış olduğunu düşünüyorum ve yapılan araştırmalar her türlü etnik gruptan, her türlü toplumsal sınıftan şiddetin geldiğini gösteriyor. Biz görmedik mi çok üst düzey işlerde çalışan zengin erkeklerin de eşlerine şiddet uyguladığını? Gördük, burada da siz gördünüz bunun örneklerini. Dolayısıyla, her türlü yerden gelebiliyor, sadece yoksulluk sorunu olduğunu, alkol, uyuşturucu sorunu olduğunu düşünmüyorum çünkü o zaman yüzde 30'un hepsi herhâlde alkol tüketiyor, uyuşturucu tüketiyor filan anlamına gelir, böyle bir şey olduğunu düşünmüyorum ben.

Mizahileştirildiğini gördük çok üzülerken, şiddet hafifletirilerek mizahileştiriliyor. Komşusuna gitti tuz istemeye, dayağı yedi filan gibi. Yani şimdi örnekler yok, getirmek istemedim çok vaktinizi almamak için. Bunu mizahileştirmememiz gerekiyor. Hâlâ görüyoruz bunu dizilerde. Yani, karısına kızıyor, arkadan gülcük sesi geliyor. Bunun insan onuruna, kadın onuruna aykırı bir şey olduğunu hatırlatmamız lazım.

Şimdi, Liesbet van Zoonen yine bu konuda çalışmış. Baktığımız çalışmalarda şiddet uygulayanların -televizyon dizileri olsun, programlar olsun- ruh hastaları, bir anlık öfkeye yenik düşen kişiler, kıskananlar olarak tasvir edilmeleri, kadına yönelik şiddete karşı yıllarca mücadele eden onlarca örgüt varken, ele alınan hiçbir türün, ne kadın STK'larına ne feministlere ne kadınlar arası dayanışmaya hiç değinmemesi de özel olanı siyasallaştırmadığımızı ortaya koymaktadır demişiz. Çünkü, bu, özel bir mesele değil, toplumun büyük çoğunluğunun yaşadığı bir mesele.

Önerilere geçeyim izin verirsiniz: Bana kalırsa birinci öneri... Ben eleştirel ekonomi politik alanında doktoramı yaptım. Yani, sadece bir haber metnine, ürüne değil, oradaki üretim ilişkilerine, güç ilişkilerine bakmamız gerekiyor bir toplumda. Halihazırdaki neoliberal ekonomi politik yapılanma yani reyting, çok satma, tiraj, bunların hep öne çıkarıldığı vahşi rekabete dayanan yapılanmanın dönüşümü demişim o zaman için.

İkincisi, yine, yaygın meslek anlayışının sorgulanması. Haber değeri, haber kaynakları, bunlar da sorunlu şeyler. Haber kaynağı olarak mesela hep erkek uzmanların seçildiğini görüyoruz. Kadınların kamusal alanda yeterince yer almadığını, tartışma programlarında bir tek 8 Martta çoğunluğu oluşturduklarını görüyoruz. Hâlbuki, farklı uzmanlıkları olan konuşmacı arkadaşlarımız gibi arkadaşlarımız var, neden sadece kadın konusuyla ilgili görüş bildirsiner? Psikiyatri gibi bir konuda da görüş bildirebilir buradaki uzman arkadaşım. Ya da haber değeri ancak çok vahşiye haber olur Hocam. Ya, öbür türlü bize, yok ekonomik şiddettir ya da "Sen bir hiçsin." diye bir kocanın her gün bir kadına söylemesiyle ilgili bir haber okumadınız herhâlde, böyle bir şey haber olmuyor, haber değeri yok zaten.

Üçüncüsü, bence bu konuda genel olarak "ataerkillik" dersiniz, "egemen cinsiyet rejimi", nasıl adlandırıyorsanız buna dair bir farkındalık yaratmak gerekiyor. Haber yapanlar, medya profesyonelleri ve bence polis adliye muhabirleri bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 18

alandan eğitim verilecek ilk olmalı. Böyle bir eğitim çalışması... Ve böylece telaffuz edilmeli, önemli görülmeli, birinci sayfadan verilmeli bu haberler. Sadece fiziksel şiddet değil, diğerleri de kapsanmalı, hiçbir şekilde meşru gösterilmemeli. Sansasyonel mizahdır, dramatize edilerek işlenmesinden kaçınılmalı. Mesela, çocuklarla ilgili, on yedi aylık bebeğin tecavüzünde de gördük örnekleri. Adli tıptan gelen ayrıntıların haberleri de veriliyor. Bunun da olmaması gerekir. Yani bu, ifade özgürlüğünün sınırlanması gibi anlaşılmalı ve bunu da aslında medya kendisi yapmalı hiçbir güç ona sormadan, söylemeden. Çünkü, bunun ayrıntılarını verdiğinizde -affedersiniz- bebeğin bez kısmına zum yapılarak fotoğrafları çekildiğinde ne yapmış oluyorsunuz? Siz muhtemel pedofili hastalara diyelim, sapkınlara ya da bu suçları işleyecek kişilere de bir malzeme sunmuş, bir kez daha magazinleştirmiş oluyorsunuz. Bunu yine medya sürekli yapmaktadır diye düşünüyorum, yapıyor diye düşünüyorum. Burada da ben Özgecan olayında da detayları okumaktan, ayrıntıları okumaktan çok rahatsız oldum. Bu, çünkü bize bir şey kazandırmıyor acımızı artırmaktan başka.

Evet, şiddete uğrayanların perspektifleri de temsil edilmelidir dedim ama biliyorsunuz ki bizim ülkemizde pek çok kadın da kadın programında uğradığı şiddeti anlattıktan sonra stüdyo çıkışında vuruldu, öldürüldü. Şimdi, bu konuda önlemler var yapılacak bütün dünyada uygulanan. Ya o kişinin resmi, yüzü flulaştırılabilir, ya sesi değiştirilebilir ya arkadan oturabilir, illa görmemiz gerekmiyor. Dolayısıyla, medya çalışanlarının -"bilgilendirici rıza" diyoruz biz- birisiyle röportaj yaparken "Başına şunlar gelebilir bunu söylersen, buna rızan var mı? Nasıl senin güvenliğini sağlayabiliriz?" diye de sorması lazım. O zaman ben o programa artık inanmıyorum. O program şiddeti bir malzeme olarak kullanıyor, oradaki kadınlar da malzemeleştirilmiş oluyor. Ölümü pahasına bir program yapılır mı hiç?

Evet, araştırmacı, olumlu rol modeller dedik. Yani pazar günleri filan köşe yazarları cinsiyetçi fıkralar, anekdotlar yayınlıyorlar, onlardan da ben çok rahatsız oluyorum, kadını aşağılayan anekdotlar. İşte, "Neden soğuk bir bira karınızdan daha iyidir?" falan gibi böyle karşılaştırmalar mesela. Yani, burada da medya kuruluşları sadece muhabirlere değil, bence tüm yazarlarına da eğitim vermesi gerekir. İrkçilik, militarizm, homofobi, bunların hepsi önemli, cinsiyetçi yorumlar da çok önemli. Okur temsilciliği kurumu daha verimli çalışabilir. Bunu çok başaramadık diye düşünüyorum hâlâ. Bu kurumun çalıştırılması.

Şimdi, siz dersenez ki "Yani bunları güzel söylüyorsunuz ama siz öyle bir şey yaptınız mı ya da bu fildişi kuleden kaldı mı bu çalışma?" bunu yayınlamak için elimizden geleni yaptık. Yani, artık yayınlanmaması bizi çok aşan bir şey oldu. Dedğim gibi, kamu kurumlarımızın akademiyle biraz daha eleştiriye açık, onlardan yararlanıcı bir ilişki kurması gerekiyor. Eleştiri kötü bir şey değil. Eğer ben eleştirmeden buraya gelmeseydim ve artık ümidimi kaybetseydim, asıl kötülük odur, toplumsal olarak "hiçbir şey olmayacak" anlayışı. Şu anda ben size söylüyorum, toplumda bu var, bunun değiştirilmesi lazım. "Artık Türkiye'de iyi bir şey olmayacak." algısı var, onun değiştirilmesi lazım.

Din adamlarıyla da çalıştık, kaç kere toplantıya gittik ve kendilerini ben çok açık gördüm. Benim de bazı önyargıları vardı giderken, çok da çalışarak, hazırlanarak gittim. En ürkütüğüm grup oldu mesela ama çoğu konuda anlaştık. Fıtratta anlaşamadık ama çoğu konuda anlaştık. Kur'an kursu hocalarına toplumsal cinsiyet eşitliğini anlattık. Onlar dalga dalga bunu yayacaklarını söylediler. Urfa'da yaptık kaç kere toplantıyı. Hapishane çalışanlarıyla yaptık yine toplantıyı.

Bir de böyle bir kılavuz geliştirdik biz -ben bundan çok gurur duyuyorum- "Medya ve Çeşitlilik Kılavuzu" diye. Aslında çocuk hakları da var burada çocuklarla ilgili, kadınlar, cinsel yönelimler ve farklı kültürel gruplar, kültürel ayrımcılık, ırkçılığa karşı etik ilkeler geliştirdik. Konuyla ilgili STK'ları çağırdık, medya çalışanlarını, akademisyenleri. Ben araştırma yaparak ve dünyadaki örnekleri araştırarak önce bir sunuş yaptım ve hep birlikte bunları geliştirdik aslında ama tabii, bundan daha fazla yararlanılmasını ben temenni ediyorum. Ne kadar yararlandı, nasıl bir etkisi oldu bilemiyorum. Şu anki zaten var olan ekonomi politik olarak baktığımızda medya dünyası çok büyük bir yarıma ve polarizasyon içinde. Bu polarizasyonun bir an önce giderilmesi lazım. Biz, başı örtülü arkadaşlarımızla bir arada çalıştık ve hep de çalışmak istiyoruz ama onlar da o zaman farklı yaşam tarzlarına saygı duymalı ki ben bir daha, bir daha onlarla çalışacak duruma gelmeliyim.

Şimdi, biz toplumu bizim dışımızda görmeyelim. Yani, biz hepimiz çok iyiyiz, bir tek toplumda böyle sorunlar var. Meclisi de eğitmeniz lazım, naçizane temennim. Şiddeti gördük değil mi? Hepimiz gördük şiddet olaylarını. Milletvekillerine de bir eğitim düzenlemeniz lazım ve ben seve seve gelir çalışırım.

Yani, hiçbir kişinin bana bir kadın olarak ne giyeceğimi söyleme hakkı yoktur; kardeşim, babam, kocam, Cumhurbaşkanı, Başbakan da buna dahildir. Ve bugün ben, bir mini eteğim olsaydı giyerek gelecektim ve bunu öyle söyleyecektim. Bu konuda da ben sizin eleştirel duyarlılığınızı rica ediyorum. Bu konuda ben yıllardır... Fatma Hanım çok gayretli çalışmıştı, o zaman birlikte çalışmıştık, kendisine söylemiştim. "Bekâra karı boşamak kolaydır." sözü eski Başbakanımız tarafından çok söyleniyordu. Dedim ki: "Lütfen bunu söyleyin kendisine -bir ümidim vardı o zamanlar çünkü, şu anda yok- değişmesi için çalışalım." Olmaz. Çünkü, siz böyle söylediğinizde bir erkek vatandaşın sesinden konuşuyorsunuz. Öyle bir şey olamaz. Dolayısıyla, bunları değiştirmemiz lazım ama hepimiz de aynı geminin içindeyiz diye düşünüyorum. Umarım bu sözlerimi de yapıcı eleştiriler olarak görürsünüz.

Teşekkür ederim dinlediğiniz için.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 19

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Şimdi ben değerli milletvekillerimize sırasıyla söz vereceğim bu konuda.

Sadece, benim içinden çıkmadığım bir şey var. Biraz önce Mehtap Hoca da şiddetle toplum sağlığı arasında bir ilişki kurdu. Yani, şiddetin toplum sağlığını tehdit eden bir içeriği, bir şekli, bir büyüklüğü var, bir önemi var. Fakat, toplum da bir yandan sürekli bu diziler kanalıyla veya gazeteler kanalıyla kendi sağlığını tehdit eden bu şiddet haberlerini, tecavüz haberlerini artırılmış dozda devamlı talep ediyor. Yani, medya kuruluşları bunu verirse istenen reyting ya da tiraj oluyor, oradan kârlar elde ediliyor, vesaire, vesaire... Yani, burada çok garip bir döngü var. Şimdi, biz bu döngüyü kıramıyoruz, bunun içinden nasıl çıkacağımızı bilemiyoruz. Bir yandan toplumu çok ciddi bir biçimde tehdit ettiğini söylüyoruz bu dilin, bu terminolojinin, bu haberi verme şeklinin ya da bu dizileri, filmleri veya işte programları medyada, televizyonda yapmanın ama toplumda sürekli nedense bu yayın organlarından bu talepte. Şimdi, toplumun böyle bir talebi olduğunu biz ratingleri ölçerek... Yani, 2 farklı kanalda aynı anda 2 tane dizi oynuyor, gerçekten, bir tecavüz sahnesinin bulunduğu dizi veya kanal o anda daha fazla mı rating alıyor? Veya biz genel yayın yönetmenleriyle, bu işi yapan, karar verme noktasındaki kişilerle nasıl konuşmalıyız ve anlaşmalıyız ki bir otokontrol -sizin de bahsettiğiniz gibi- belki onların kendilerini denetlemesi, bu dili değiştirmesi... “Toplum” dediğimiz de, bunun içinde, dizide eğer bir tecavüz sahnesi yoksa “Ben artık bunu seyretmiyorum.” diyen biriye, zaten seyretmesin. Yani, seyretmemesini de sağlamak lazım bence. Çünkü, böyle bir talepte olan belki de sizin bahsettiğiniz gibi on sekiz aylık bebek vakasındaki pedofili ilişkisi gibi yani büsbütün bu talepleriyle toplumun sağlığını da bozuyor olabilir.

Yani, siz burada genel yayın yönetmeleriyle otursaydınız nasıl bir yayıncılık anlayışı üzerinden... Onlarla bir anlaşma yapma hakkınız olsaydı, böyle, varsayalım ki Hocam, bir şans tanınıyor, öyle bir dille, yani bir akit yapacaksınız, nasıl bir akit yapardınız? Bu döngünün dışına bu toplumu, bu seyirciyi, bu beklentiyi nasıl kırıp da toplumu başka bir boyuta geçirebilirdik? Yani yapılması gerekenler noktasında, bu kadına karşı şiddet konusunda yüzde 100 mutabıkız da, sadece bütün bunları hangi yöntemle yapacağız? Bunun ne kadar elzem, ne kadar önemli bir şey olduğunu bu gücü elinde tutanlara nasıl anlatacağız, nasıl bir dille anlatacağız? Yani, daha ne kadar toplumun hastalanması gerekiyor onları buna ikna edebilmemiz için?

Ben, böyle başlamış olayım. Çünkü, benim medyaya kamu görevini... Benim bildiğim medya, aynı zamanda, kamu görevi de yerine getiren bir gruptur, bir sektördür ve kamu görevini hiç yerine getirmediklerini düşünüyorum, hatta tam tersini yaptıklarını düşünüyorum.

Buyurun Hocam.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Evet, şimdi cevap vereyim değil mi? Tek, tek gidelim, daha interaktif olur.

Yani, burada, aslında, siz de cevabı içerdiniz, benim anlattıklarım da vardı, uzun vadeli -dediğim gibi- bir başka türlü bir ekonomi politik yapılanma lazım ama hani bu da şey gibi oluyor, bir ara “Sosyalizm gelince kadın sorunu düzelecek.” diyen solcu arkadaşlarımızın söylemine benziyor. Yani, öyle bir dünyanın değişmesini mi bekleyeceğiz? Hani, reklam olmayacak, rating olmayacak, ona göre ölçülmeyecek. Tabii onun yerine o zaman aktif çalışmak gerekiyor. Mesela bu yaptığımız o yönde bir çalışmadı. Yani, tek tek medya kuruluşlarını da ziyaret ettik, değişmesi için uğraştık. Yani, sanırım önce şu dille uğraşmak gerekiyor: “Yani, toplumda bu yönde bir istek var.” Buna bir soru işareti koymak gerekiyor en başta. Var mı acaba, var mı?

BAŞKAN – Değil mi?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Ben zannetmiyorum. Olsa bile -hani oldu diyelim ki- arz dediğiniz oluşturulan bir şey, o arz dediğiniz şey de. Zaman içerisinde siz seçeneklerinizin zaten bu olduğunu düşündüğünüzde... Şu anda zaten iki kutupluluk var, bizim yaptığımız sırada muhafazakâr kanallar bu kadar yoktu, orada da başka çok büyük sorunlar var, onları inceleyemedik ama yani böyle “Toplum istiyor.” mantığının artık reddedilmesi lazım. Siz de çok güzel ifade ettiniz, bu herhangi bir ürün değil, herhangi bir ürün değil. Biz öğrencilerimizle çeşitli kampanyalar yaptık, okur temsilcilerine yolladık mesela. Bir okur temsilcisinden şöyle bir şey geliyor okur eleştirisine. Süreyya Ayhan haberiymiş sanıyorum “Aşk koşturdu.” diye. Zaten bir kadın atletin hayatı karardı biliyorsunuz, çok başarılı bir atletimizdi, hep beraber kararttı diye düşünüyorum, her neyse. İşte, nasıl spor salonunda basıldığı, ne olduğu, bir sürü ayrıntılar, iddialar yayımlandı. Bir anne de yazmış “Ben de çocuğumu spora yolluyorum, çok kaygılandım, filan.” diye. Şimdi okur temsilcisinin yanıtı şu: “İşte, biz bilmem kaç yüz bin tane satıyoruz her gün, bir tek sizden eleştiri geldi.” Şimdi, artık, bir ayakkabıcıya bile gitseniz, “Ayakkabı vurdu.” deseniz öyle yanıt vermiyorlar. Yani, tüketici ilişkileri çok şükür daha gelişti. “Yani normalde olmazdı ama...” deyip hemen ilgileniyorlar sizinle, ki biz burada bir ayakkabıdan söz etmiyoruz. Nasıl bir toplum içerisinde yaşayacağımıza dair imgeler kuran bir aygıttan söz ediyoruz, değil mi? “Hayat nasıl olmalı, birbirimize nasıl davranmalıyız, nasıl bir dünyada yaşıyoruz ve yaşmalıyız?” sorularının yanıtlarını buluyoruz biz dizilerden aslında çoğu zaman.

Dolayısıyla, bu var mı? Yani, bir toplumsal sorumluluğunun olması gerekiyor, bunu hatırlatmak lazım. Ama bu hakikaten siyasi iktidarın güdümüyle, yönlendirmesiyle, hele ki -nasıl söyleyeyim size- çok duyarlı hâle gelmiş bir kamu ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 20

kutuplaşmış ortamda doğrusu bana mümkün gelmiyor. Çünkü o kadar fazla zaten müdahaleler, özgürlük sınırlamaları var ki ya da toplumun bir kesimi böyle algılıyor ki -bu da olabilir, onun algılarına da kulak vermemiz lazım- bu durumda oradan hiçbir şey işe yaramayacaktır kesinlikle. Yine, bence, olacaksa medyanın kendisinin bunu “otokontrol” dediniz, aynen öyle çözmesi lazım. Onun için de ben meslek örgütlerine çok büyük görev düştüğünü düşünüyorum. Yani, biz geçmişte gördük. Biz geçmişte sendikaların, gazeteci derneklerinin güçlü olduğu ve “Ben savaşı kıskırtmak için yayın yapmayacağım.” diye -değil mi- birbirlerine söz verdikleri dönemleri gördük. Yani, kendilerini sınırlayan -hani “akran baskısı” dedi ya arkadaşım, çok doğru- birbirlerinin kendilerini aslında kontrol etmesi, ayıplaması, kınaması, o ortamdan dışlaması, vesaire gibi mekanizmalar gerekiyor. Çok kolay değil yani en zor soruyu sordunuz, çok kolay bir yanıtı yok. Ama ben genel yayın yönetmenleri olsa yine konuşacağım, yine bu konularda bir duyarlılık gelişmesine ihtiyaç vardır diyeceğim ama dediğim gibi bir de “kadın, şiddet” diye konuşmak bile bence yeterli değil. Yani, biz, Bilgi Üniversitesinde yıllar önce bir konferansa gitmiştik. İşte Radikal, Hürriyet, vesaire gibi, aslında görece nitelikli yayın organları var ve bir noktadan sonra erkek genel yayın yönetmenleri çalışanların olduğu panellerde konu epey sansasyonelize oluyor, kadın-erkek böyle mizahi bir dil kullanılıyor. “Ya, biz hissetmiyoruz, var mı öyle bir şey, kadınlar yaşıyor mu?” dedi mesela. Ben oradan çıktım, karşıya geçeceğim, hissettim. Çünkü geçen minibüsten kapı açıldı ve bana işte “Gel de götürüyem seni, şöyle de, böyle de.” diye cinsel sarkıntılık yaşadım mesela. Hemen dönüp söylemek istedim gelin görün diye. Onu görmüyor çünkü, erkek bunu görmediği için yok sanıyor, hâlbuki her gün yaşadığımız pek çok sorun var. İşte, bunları hissettirmemiz gerekiyor, bunlarla çok çok çalışmamız, bir araya gelmemiz gerekiyor.

Bizim buradaki önerimiz de, bir danışma kurulu olsun şeklindeydi. Sadece ilkeleri yazmadık, sürekli bir danışma kurulu olsun, onlar sürekli raporlar yazsın, belli aralıklarla haber içerikleri eleştiriye tabi tutulsun. Hürriyette, bakın, güzel bir deneyim oldu, ki Hürriyete dair bizim araştırmamızda çok eleştirel şeyler de var ama Ferai Tınç -sanırım, şimdi emekliye ayrıldı, dış ilişkiler üzerine yazan muhabirimiz, değerli kadın muhabirimiz- ve onunla pek çok meslektaşları bir filtreleme mekanizması kurdular gazetede. Göz açtırmadılar gerçekten ve oluyordu, cinsiyetçi haberler çıkıyordu, ertesi gün erkek meslektaşlarına yazıyorlardı eleştirilerini “Bu nasıl çıktı bizim gazetemizde, biz bunu kabul etmiyoruz.” diye. Dolayısıyla, biz kadınlar olarak daha çok buna sesimizi yükseltmemiz ve birbirimizi uyarmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Medyada karar alma noktalarında kadın sayısının artmış olması ya da tabii, kadın duyarlılığı, bu tip şeylere duyarlı olan kadınların sayısının artmış olması da etkiler mi, olumlu anlamda etkileyebilir mi bu yayıncılık anlayışımı?

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – Etkileyebilir ama şeyi düşünürsek... Tabii, her kadının da o duyarlılığa sahip olup olmadığını da bilemiyoruz. Bunun da çeşitli örneklerini gördük geçmişte hem siyasetçiler açısından olsun hem medya çalışanları açısından olsun, bir kadın perspektifi sunamadıklarını çok sıklıkla gördük ama elbette ki olacaktır. Şunu bile düşünüyorum: Yani, yapılacak bir toplantıda birkaç kadın olmasının bile niteliği artırdığını düşünüyorum. Çünkü böyle bir konu konuşulurken bazen çok fazla sansasyonel, mizahi ve tehlikeli bir yöne doğru gidebiliyor. Kuşkusuz önemi vardır. Şu anda kadın gazeteci sayısı epey var, son rakamlar bende yok ama çalışan doktora öğrencimiz var, yakında, tezi bittiğinde paylaşırız derseniz. Yalnız, sizin dediğiniz gibi -konuyu biliyorsunuz, çok mutlu oldum- karar mekanizmasında olmakla, çalışan olmak arasında çok büyük fark var.

BAŞKAN – Tabii.

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – “Yayın yönetmenleri” diye bir fotoğraf vardır mesela -ben o kitap yayımlansa kullanacaktım- “erkek genel yayın yönetmenleri” diye. Belki de hatırlarsınız, oturmuş poz vermişlerdi, hepsi erkek, olmaz bu. Yani, ben kendi üniversitemde de bunun mücadelesini veriyorum. Teknoloji Transfer Ofisi kurulmuş, bütün yönetim kurulu erkek. Yani, teknolojiyle hiç mi ilgilenen yok kadın akademisyenler arasında, bunun gibi. Tabii ki hayata onları da katmak, karar mekanizmalarına onları da katmak gerekiyor, çok haklısınız.

BAŞKAN – Değerli Hocam, bir danışma kurulundan söz ettiniz. Eğer biz Komisyon olarak her gazetenin veya televizyon grubunun kendi içinde oluşturacağı bir danışma kurulunu önersek ve bu kurulun kendi yayın politikasını, özellikle kadına ve çocuğa karşı işlenen her türlü suçta daha dikkatli bir dil ve haberi verme yöntemi üzerinde kendi kendini bu anlamda denetletmesini önersek bu uygulanabilir, sürdürülebilir, sonuçları izlenip ölçülebilir bir öneri olur mu yoksa bir temenni gibi mi kalır? Yapılabilir mi?

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – Evet, biz önermekten en azından vazgeçmemeliyiz, olmayacak diye düşünmemeliyiz. Derseniz ben nasıl bir ifadeyle onu sunmuşuz size tam söyleyeyim -bunu da vereceğim, yararlanırsınız ama şu andaki tartışmamız için başat olabilir-: “Medya kuruluşları toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama konusunda ulusal ve uluslararası hedeflerden yola çıkarak toplumsal cinsiyet duyarlılığıyla kendine özgü öz denetim politikaları ve kurum içi izleme mekanizmaları oluşturarak bunları kamuoyuna duyurmalıdır. Bu mekanizmalar, medya içeriğinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama hedefinden sapmalar söz konusu olduğunda öneri geliştirebilecek danışma organlarını da içermelidir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 21

Çalışanların toplumsal cinsiyet duyarlılığını artırmayı hedefleyen kurum içi eğitim programları oluşturulmalı, ayrıca, kurum dışı programlara katılım da teşvik edilmelidir.”

Görüşüğümüz birçok gazeteci arkadaş aynı anda 5 haber yapıyor, 10 haber yapıyor hem gazeteye hem televizyona. Mesela, uluslararası gazetecilerle bizim çalışmamız var, karşılaştırmamız; inanamazsınız, onlar çok daha derinliğine çalışabiliyorlar, bir haber üzerinde birkaç gün çalışabiliyorlar. Türkiye’deki gazeteciler öyle şartlardan uzak. Bu neoliberal politikalar, işte, sendikasızlık, bunlar da çok kötü etkiliyor dememin nedeni o. Dolayısıyla, kurum içi eğitim programına gönderilmiyor gazeteciler, bu bir çeşit vakit kaybı olarak görülüyor, bu çok çok önemli. Ne bileyim, kuş gribi olmuş, Dünya Sağlık Örgütü çağırmış; düşünün, gitmesi lazım ki topluma mesaj versin. O durumda bile sınırlı sayıda gazeteci geldiğini görüyoruz.

Devam edeyim isterseniz: “Toplumda cinsiyet ve cinsel yönelim ayrımcılığı konusundaki her türlü ihlalin izlenmesi, haber ve diğer içerikler yoluyla topluma yansıtılması, bütün medya kuruluşlarının öncelik verdiği bir konu olmalıdır. Çalışanlar her tür olayı ve olguyu toplumsal cinsiyet eşitliği açısından irdelenmeye yönlendirmelidir ve çalışanlara eşit olanaklar...” Bunu söylemişiz, çok uzatmayayım. “...karar mekanizmaları, eşit işe eşit ücret ve iş yerinde ayrımcılık ve tacize uğramayı önleyici politika ve mekanizmalar.”

Ben gururla size söylerim ki Ankara Üniversitesinin bu yönde mesela bir politikası var. Eskiden, kol kırılır yen içinde kalırdı “Ne yapalım, idare edelim, arkadaşımıza söyleyelim erken emekliye ayrılın, başka bir kuruma gönderelim.” gibi. Hep ne yapıyorduk? Biz tacizciyi başka bir yere yolluyoruz, orada da devam ediyor aynı şeyi yapmaya. Bizim başımızdan gitsin mantığıyla bakıyoruz. Bunlar da önemli, bunların da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Böyle bir danışma kurulu önerdiğimizde, bana sorarsanız, büyük bir şevkle çalışacak çok kişi vardır. Mesela, çocuk konusunu yaparken -o da bizimle çok ilişkili diye düşünüyorum çünkü kız çocuklarının yaşadığı şiddette çocuk haklarını da ihlal ediyor aynı zamanda- orada, mesela, Ankara Barosundan Türkay Asma gibi çok değerli hocalar, avukatlar gelip çocuk hakları konusunda Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne referansta bulunarak bu konuda bir habercilik geliştirilmesi gerektiğini söylediler ve böyle bir şey olduğunda da bunu izleyeceklerini, kurulda yer alacaklarını söylemişlerdi.

Kuşkusuz olur yani bunu önerirken konuyla ilgili çalışan sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, araştırmacılar diye de özellikle vurgularsak çok yararlı olacaktır.

BAŞKAN – Bir şey daha soracağım Hocam.

Şimdi, biz kadına ve çocuğa karşı işlenen her türlü suçun yani onların mağdur olarak bu fotoğrafta yer aldığı her bir haberin hikâyesinin değil de... Tabii, haberin verilir bunlara yönelik yargılama süreci, verilen ağır cezalar, bunların yayınlanmasını sağlayıp hikâyelerin yayınlanmasını engelleyici bir şey önerdiğimizde bu uluslararası anlamda da sansüre girer mi?

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – Ben bu görüşlerimi birkaç gün önce Türkiye Gazeteciler Cemiyetinin bir toplantısında da yaptım ve nasıl söyleyeyim size “Aman dikkat Hocam, bir dakika, ifade özgürlüğünü mü sınırlayacağız?” diye bir tepki geldi. Şu andaki ortamda ben bunun böyle olduğunu düşünüyorum çünkü oraya dair çok tartışma var şu anda Türkiye’de. Evet, engelleyici olur “Şurayı böyle ayrıntılı yazmayın da burayı böyle yazın.” demek. Ama, dediğim gibi, bunu siz siyasilere değil de bu konudaki araştırmacıların, sivil toplum örgütlerinin kendisinin söylemesi lazım. Bu zamana dek biz de onu yapmaya çalıştık esasında. Onlarla da ilişki içerisinde, yakın ilişki içerisinde onu yapmaya çalıştık. Onu yapmaktan vazgeçmemek gerekiyor.

BAŞKAN – Yani, kamu yararı adına böyle bir sınırlayıcı öneri getirmek yani “Hikâyeleri yayınlamayın.” demek... Çünkü, birçok vakada -siz de gayet iyi biliyorsunuz ki- bu insanların bir de aileleri var yani kişi bazen vefat etmiş oluyor veya hayatta oluyor ama ne olursa olsun bir ailesi var, bir çevresi var. Hikâyelerin bu şekilde yayınlanmasının sınırlandırılmasında kamu yararı gözetilemez mi veya bireyin hakkı? Yani, ifade özgürlüğünü sınırlıyoruz ama bireyin de bir hakkı var.

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – Esasına bakarsanız o konudaki yasalar bize epey bir koruma sağlıyor. Mesela, 18 yaşın altındaki bir çocuğun isminin belirtilmesi yasak ve bu yasağa rağmen biz bunun yapıldığını görüyoruz haberlerde, işlendiğini görüyoruz. Gözlerinin flulaştırılmadığını, çocuğun resminin gayet açık bir şekilde verildiğini görüyoruz. Bakın, taciz ve tecavüz suçlarında o mağdurun sokağının, şehrinin verilmemesi gerekir, onun da yapıldığını görüyoruz. Zaten diyelim ki küçük bir kasabada, diyelim ki “Şu kasabanın imamının kızı.” dediniz. Yani, o zaten adres gibi oluyor, bunların da verilmemesi gerekir, mahremiyet.

BAŞKAN – İsmi söylemeyle hiçbir fark kalmıyor yani.

PROF. DR. MİNE GENÇEL BEK – Aynen, mahremiyet çok önemli, özel yaşamın korunması, gizliliği. Ve bu konuda bizden önceki Etik İlkeler Kılavuzu’nda Gazeteciler Cemiyetinin aslında ilkeleri var, yok değil.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hocam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 22

Sayın Vural Kavuncu, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Sayın Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Konuşmanızdan çok yararlandığım kısımlar oldu, makalenizi de dikkatle okumaya çalışacağım çünkü sonuçta emek verilen çalışmaların da bir özeti.

Çok katıldığım yönler, özetle, medyanın şiddet dili, haber yöntemleri. Bununla ilişkili olan konularda gerçekten katılmamak mümkün değil.

Yalnız, tabii, ayrıştığımız noktalar da var. Aslında bunları karşılıklı olarak değil de biz de kendi bakış açımızı dile getirmek açısından... Ve bir şeyler de soracağım doğrusu. Bir kere, bu toplum değeri konusunda herhâlde bir ufak yanlış anlaşılma oldu. Benim özellikle sanal medyayı ve bugün getirdiği sorunları söylerken ki “Toplum değerlerinden ayrışıyor, toplum değerinden ayrıştırmayalım.” söylemi bir tespitti. Yani, bugün Mardin’deki toplum değeri, Hakkâri’deki, İzmir’deki, Mersin’deki, Kütahya’daki elbette birbirinden çok farklı. Elbette dün farklıydı, bugün farklı, yarın farklı olacak. Elbette bunların içerisinde çok yanlış olanlar da var, doğru olan veyahut da bugün için doğru kabul ettiğimiz, gördüğümüz birtakım unsurlar da elbette var. Ama, benim bu savunduğum, toplum değerlerinin tümünü uygulamak anlamında değil, tespit anlamında. Bugün bu var, bu bir gerçeklik. Bunun içerisinde de kadına şiddetin nedenlerinden bir tanesi olarak da sonuçta bu tezahür ediyor. Biz bunu inceleyip bununla ilgili değerlendirmeler yapmak zorundayız, göz ardı edemeyiz.

Ben Kütahya Milletvekiliyim. Bugün Kütahya’ya gelmiş olsanız, ilçelerine, beldelerine ve köyelerine, orada, o toplum değerlerinin o kişilerin yaşantısına ne kadar hâkim olduğunu ve önde olduğunu, baskın olduğunu göreceksiniz. Yani, bunları masa başında tartışırken doğru oturtmak lazım ki bir çözüm getirelim.

Gene, konuşmanızda mesela bakış açısı olarak biraz yadırgadığım konulardan bir tanesi Özgecan olayı ve gelişen tepkilerle ilişkiliydi. İşte, etek giymiş erkeklerin ve dolmuş şoförlerinin ilanlarının erkeklerin de bu noktaya tepki göstermesinin göstergesi olduğunu ve bundan mutluluk duyduğunuzu söylediniz. Aslında, mutluluk duymamız gereken konu, erkeklerin tepki göstermesi değil de toplumun tepki gösterme şekli olmalıydı diye düşünüyorum. Çünkü erkekler ve kadınları şahsen biz karşı taraf olarak da görmüyoruz. Yani, bu söylem, hani, karşıda iki futbol takımının diyelim ki birisinin bir slogan atması üzücü bir olay, diğer karşı tarafın da buna onların gözüyle bakıp, empati yapıp anlayabilmesi gibi, sanki buna benzeşti gibi. Yani, bu noktada Özgecan olayı bir toplumsal olay gibi, kadın cinayeti olsa da. Dolayısıyla, erkeklerin tepki göstermesinin yadırganacak bir tarafı yok, sevinecek bir tarafı da yok; toplumun bir tepki göstermesini değerlendirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Gene en önemli çelişkilerden bir tanesi, geçmiş dönemde Sayın Bakanımızla çok çalışma yaptığımızı, hatta Adalet ve Kalkınma Partisinde de bu çalışmanızla komisyon olarak veya bilirkişi olarak katıldığımızdan bahsettiniz ve hayal kırıklığımızdan bahsettiniz, olmayanlardan. Ama, çelişki şudur ki: Aslında, konuştuğumuz sorunların ya da tespit ettiğiniz sorunların çözümünde siyasi iktidarı bir erk olarak da çok görmediğinizi, toplum ve sivil toplum kuruluşlarının önde olduğunu söylediniz. O zaman, siyasi erkten hangi beklentiniz vardı da, olmadı da hayal kırıklığıyla karşılaştığınız, onu çok algılayamadım oradan. Aslında, medyanın ve diğer unsurların yani otokontrol anlamındaki hadiselerde de şu anda işlemeyen birtakım kurullar var, şu anda onların da etik kurulları var, birtakım ortak birlikleri var. Yani, yeni bir danışma kurulu bir şeye çözüm getirecek mi, yeni bir sistem, yeni bir organizasyon kurmak, var olanlar işlemezen? Çünkü, buna karşı daha önce görüştüğümüz basın mensupları ciddi bir direnç gösterdi yani işleyemez, işletilemez, şu anda çalışmıyor olduğunu net olarak kendileri de itiraf ettiler.

Şimdi, aslında, bu konuşmalarınızın ve bu çok önemli tespitlerinizin, bilimsel çalışmalarınızın özellikle sivil toplum kuruluşlarında, kendilerinin düşünme anlamında çok önemi var yani onlarla yapacağınız toplantılar... Bize de bu konuda bilgi verdi ama benim birazcık hayal kırıklığı yaşadığım nokta, biz siyasi erk olarak burada kanun yaparız, yönetmelik, mevzuatları düzenlemekle bunlara yön veririz. Acaba bizim üstümüze düşen ne vardı? Yani, ben bu sunuşunuzdan siyasetçiler olarak bunu çıkaramadım çok fazla. Yani, önerilerinizin çoğu sivil toplum kuruluşlarına ve topluma yönelik olan öneriler ama bize ne pay düşüyor ya da sizin öneriniz nedir bununla ilişkili, bakış açınızı öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Teşekkürler.

Epey uzun tabii bunu yanıtlaması.

Şimdi, “Masa başında çalışırken doğru oturmalı, toplum değerlerine bakmalıyız.” dediniz, çok haklısınız. Yani, ben de epey gezdiğim için Türkiye’nin çeşitli illerinde eğitim için, bu dediğinizin ne anlama geldiğini çok iyi biliyorum. Bir şekilde, mesela o Urfa’da yaptığımız eğitim toplantısında başarabildiklerimiz vardı müzakere sonucunda, uzlaşabildiklerimiz diyeyim size, uzlaşamadıklarımız fitratta olduğu gibi. Ama, yine de mesela bir değerlendirme formu verdiğimizde, sanırım 30-40 kadar din görevimiz katıldı, 1 kişi dışında hepsi çok şey öğrendiğini ve bunu hayatına uyarlamaya çalışacağını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 23

söyledi. Dolayısıyla, bu benim için çok büyük bir hazdır yani kendi fildişi kulemde öğrencilere verdiğim eğitimden çok daha başka bir şey, o konuda size katılıyorum.

Var, evet, toplum değeri diye bir şey. Benim önerdiğim şey sanıyorum şöyle bir şey: Biz o değerler adına yapılan, uygulanan şiddetler, katliamlar vesaireyi bir trnak içine alarak, onlara bir mesafe koyarak bakmalıyız öneriyorum yani o, o kadar çünkü mutlak bir şey değil. Yani, herhangi bir kasabada benim böyle giyinmem de o toplum değerine aykırı olabilir. Artık bunları sorgulamamız ve farklı yaşam tarzlarının, farklı kimliklerin bir arada yaşayabileceği bir Türkiye'yi önermemiz gerekiyor.

Siyasi iktidarı erk görmemek... Estağfurullah, öyle bir şey yok ama beklentim derken bir umudum dedim, daha doğrusu toplumun geniş kesimlerinin umut kırıklığından söz ettim, algısından söz ettim size. Sivil toplumu, evet, hâlâ çok önemsiyorum çünkü Sayın Başkanımızın dediği gibi, ona verdiğim cevapta söylediğim gibi, bu basın var olalı hep siyasi iktidara karşı bağımsızlığımı kazanmak için uğraşmış. Dolayısıyla, siz onlara siyasi iktidar olarak öneri geliştirdiğimiz zaman tepki göreceksiniz doğru bir öneri de olsa, ki sanki bana bu topluluktan çok doğru öneriler de çıkacak gibi geliyor, güveniyorum da ama oradan bir reaksiyonla karşılaşacaksınız, onun için sivil toplum yoluyla dedim.

Şimdi, biz sosyal medyaya... Tabii, sosyal medyada şiddet körükleniyor, ırkçılık, homofobi, cinsiyetçilik, her gün çeşitli ihlaller yaşanıyor, mahremiyet ihlalleri, o da var ama olumlu çok yönü de var, öyle de bakmalıyız diye düşünüyorum. Sivil toplumun ya da halkın diyelim, örgütlü de değildi bu, duyarlı insanların, kadınların verdiği tepkiye güzel bir örnek. Mesela, bir EGO şoförü sosyal medyada Özgecan'ın cinayetinden sonra çok yakışksız, burada benim bile hiç aktaramayacağım ifadeler kullandı "Onu ben öyle öldürmezdim, ben olsam şöyle yapa yapa öldürürdüm." diye. Zaten çok acılıyken herkes tuz biber ekti o.

BAŞKAN – Bir dava açıldı mı?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Sanıyorum, evet, şu anda kendisi bir soruşturma geçiriyor. Bu çok önemli bir şeydir, biz öbür türlü haberdar olup...

BAŞKAN – Affedersiniz, meslek içi bir soruşturma mı, yoksa bir dava açıldı mı?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – EGO Müdürlüğü tarafından diye biliyorum ben.

BAŞKAN – O zaman, hâkime hanımlara biz rica edelim, bu önemli bir şey ve o beyanı takip edip...

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Ben kendisine de iletebilirim karışıklık olmasın diye, nasıl bir şey...

BAŞKAN – Lütfen.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Yani, bir platform kullanarak on-line ortamda bir imza kampanyası başlattı duyarlı kişiler ve o kişi... Bakın, bu çok önemli, eğer iyi bir ceza alırsa zaten şiddet uygulayan insan ya da sonucu olursa bundan sonrakiler de çekinecektir. Burada belki de siyasi iktidardan bizim bunu beklememiz gerekiyor yani bu mesajları vermemiz gerekiyor. Benim umutsuzluğum da belli iktidar düzlemlerinde olan insanlar, ben de dâhil... Yani, şimdi, ben kalkıp öğrencilerime derse giderken "Dün okuyamadım, 5 makale vardı ama boşverin, okumasak da olur." dersem okurlar mı? Yani, benim bir rol model olmam lazım, onlara bir şey çizmem lazım; "Okumakla bir yere varabiliriz, bu iyi bir şeydir ve bunun sonu iyidir yani başarılı olabiliriz, hayatı değiştirebiliriz." mesajını vermemiz lazım. Yani, takdir edersiniz ki bu Meclis içerisinde yaşanan şiddet olayları, çeşitli ifadeler, yakışksız ifadeler ya da farklı yaşam tarzlarına dair bu Meclisten dışarı, bu masada olmasa da Meclis içerisindeki çeşitli siyasi figürlerin sözleri önem taşıyor. Halka dair bu önemli bir mesaj çünkü herkes onlara bakıyor, ne dediklerine bakıyor. Ben onun için diyorum, ben nasıl kendi üniversitem içerisinde ya da gazetecilerle içsel bir eleştiri yapıyorum, onları en kıyasıya ben eleştiriyorum yani sizlerin de dolayısıyla böyle bir eleştiri sürecini başlatmanız gerekiyor çünkü bir yandan, evet, çok güzel bir yasal düzenleme çıkıyor olabilir ama aynı anda çok ayrımcı, cinsiyetçi bir ifade yapılırsa bunun hiçbir anlamı kalmayacaktır diye düşünüyorum. Onlara biraz dikkat etmek gerekir ama bu benim yapabileceğim bir şey değil, o kendi aranızda çözeceğiniz bir şey diye düşünüyorum.

Yani, kadın-erkek ayrımı, futbol... Elbette öyle değil, elbette öyle bir şey değil ama ben bir buçuk yıldır da Türkiye'de değildim, olduysa kaçırmış olabilirim, izlemeye çalıştım ama ben çok güçlü bir erkek tepkisi görmedim şimdiye dek kadın cinayetlerine dair, çok tek tük, siyah giyinmek vesaire şeklinde küçük, Beyoğlu'nda 30 kişi, 40 kişi yaptılar ama çok kitlesel tepkiyi ilk kez görüyorum. Ben kendim davet ettim kendi kızımın babasını da, herkesi de tepki vermeye davet ettim. "Kız babaları daha çok incinmiş olmalı, haydi..." dedik yani "Böyle bir seferberlik oldu bu sefer." diye söyledim, yoksa bunu birlikte gerçekleştireceğiz zaten. Ben de ailesi olan bir insanım, çocuğum var, eşim var. Dolayısıyla, hani böyle çok dışından, aile sisteminin dışından filan bakıyor, erkek düşmanı bir gözlükle bakıyor değilim; bu, birlikte gerçekleşmek zorunda. Görmemiştim yani inanın görmedim, siz eğer yaşadıysanız, belki ben kaçırdım. Dolmuşların arkasında onu görmek beni duygulandırdı, sevindim, mutlu oldum ve böyle yaparsak da bu sorunun aşılmasına katkıda bulunacağız diye düşünüyorum, burada bir ayrımcılık olduğunu düşünmüyorum. Tam tersi, zaten bir ayrımcılık yaşanıyor, bu ayrımcılıkla mücadele etmenin yolu da budur diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 24

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Dolmuştaki tepkinin bir tanesi Kütahya'dandı. Yalnız, oradaki söylem - bilmiyorum- “Bu dolmuşta binen herkes bizim namusumuzdur.” gibi bir tabirleydi. O söyleme de, bilmiyorum, nasıl katıldınız?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Ben katılmam. Ben biraz önce de söyledim, nasıl kimse, ne Cumhurbaşkanı ne kral ne padişah bana nasıl giyineceğimi söyleyemezse kimsenin de namusu olmam gerektiğini düşünmüyorum, kimsenin namusu değilim. Zaten feministler de ona “Kimsenin de namusu değiliz, kimsenin de emaneti değiliz.” diye tepki gösterdiler.

BAŞKAN – Sayın Nurcan Dalbudak, buyurunuz.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Sağ olun Başkanım.

Biraz önceki söylemlerinizde, sürekli bir yaşam tarzına müdahale ya da çalışma alanlarınızda, çalışma ortamlarınızda başörtülü hanımefendilerle çalıştığınızı, sizin onlara son derece hoşgörülü olduğunuzu fakat onlardan aynı hoşgörüyü göremediğinizi ifade ettiniz, yanlış anlamadıysam.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Evet.

NURCAN DALBUDAK (Denizli) – Ben, eğer çok özel değilse bunu paylaşmanızı istiyorum. Başörtülü bir kadın ve bir milletvekili olarak, nasıl böyle bir vaka ya da bir olayla karşılaştığınızı da açıkçası merak ettim.

Bir de şunu söylemek istiyorum. Siyasilerin elbette ki dili çok önemli. Yani şu anda biz bu iç güvenlik paketiyle ilgili çalışıyoruz ama bu süre içerisinde de daha doğrusu uzun zamandır karşılaştığımız ve benzer dili çok kullanan farklı siyasileri de gördük. Bence burada eğer iş objektif olmasa ve tüm toplumu biz bütün bu “şiddet” kelimelerinden arındırmak istiyorsak sadece belirli figürlerin ya da sadece iktidar partisinin görevi... Elbette ki daha ağır bir yükü vardır ve daha farklı görevleri vardır ama diğer siyasi partilerin de üzerine muhakkak çok büyük yükler düşüyordur çünkü şöyle “tweet”ler gördük biz: “Sevgili arkadaşlar, bence yapılacak tek şey halkın isyan hakkı, 2013 Haziranındaki gibi tek yol yeni Gezi isyanları, Parlamento hikâye.” gibi. Ben bilim insanlarının, bilime katkı sunacak -bu bir tespit, bu bir soru değil- bilime katkı koyacak, fikir üretecek insanların objektif olmasını ve elbette ki iktidarda olanların farklı bir sorumluluğunun olması gerektiğini ve buna binaen söylemleri olması ama eğer iş tüm toplumu ilgilendiriyorsa ve tüm toplumu biz bundan kurtaracaksak, söylememiz bu olacaksa, bütün siyasi partilerin, bütün sivil toplumun, bütün yargının, bütün erklerin farklı sorumlulukları olduğunu ve hepsinin şiddetten arınmış bir dili olması gerektiğini düşünüyorum. Ki zira, hele hele biz sokak hareketlerinde çok büyük acılar yaşadık, çok büyük sancılar çektik, gençlerimiz öldü, herkes çok farklı şiddetle karşılaştı. Sadece oraya çıkan ve orada belli olayları yaşayanlar değil. Ben kendi adıma söyleyeyim. Ankara'da yaşıyorum, yani Denizli'de yaşıyorum aslında, Ankara'ya da geçici olarak gelip gidiyoruz Parlamento çalışmalarımız sebebiyle ama ben üst komşumun şiddetine maruz kaldım. Yani saat dokuzdan itibaren elinde bir tencere tavayla saatlerce yaptığı protesto belki, güya ama buna benzer biz çok şey yaşadık. Yani sadece belki farklı diller kendi başına geleni çok daha fazla dillendiriyor ve seslendiriyor ama şu da bir gerçek: Toplumun her kesimi benzer şiddeti yaşadı ve gördü. Dolayısıyla ben bu dilin eğer siyasileri konuşacaksak -ki Cumhurbaşkanımız siyaset üstü bir mekanizmadır şu anda ama- diğer türlü siyasileri konuşacaksak, onların söylemlerini konuşacaksak hepsini konuşmalıyız diye düşünüyorum. Bu bir tespitti.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, Hocam, son sözler, sorulara cevap ve toparlamak istediğiniz varsa buyurunuz.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Yani, evet, Cumhurbaşkanımızın eski Başbakan olarak sözlerine ben değinmiştim. Yani herkes burada Türkiye toplumuna ayna tutan, bir vizyon çizen, olması gerekeni söyleyen herkesin bir sorumluluğu vardır, ben de dâhil diye. Yani herhangi bir vaka, olay, aslında benim başıma gelmedi, trajik olarak etkilenip dönüştüğüm bir an olmadı ama ben bir objektifliğim olduğunu, evet, düşünmüyorum, objektif değilim. Yani araştırma modellerinde farklı yaklaşımlar vardır. Bazıları objektif olunması gerektiğini söyler, istatistikler, sayılar ki onlara baktığınızda da aslında her zaman nesnel olmadığını görürsünüz, o sayılardan farklı yorumlar çıkarmak da mümkündür, nasıl soru soru sorduğunuza bağlıdır ama onun karşısındaki şeyi subjektif ya da çarpıtan, yalan söyleyen filan değil, bu benim durduğum yer mağdurdan yanadır. Yani çocuk hakları için çağırırlarsa da giderim, travestiler için çağırırlarsa da giderim, ezilen kültürel gruplar çağırırsa da giderim, her türlü katkıyı sunarım. Ezilenden yanadır yani. Akademik olarak da sivil toplumla ilişkimi de ben bu yönde tanımladım.

Şimdi, burada tabii küçük bir topluluğuz ve gerçek anlamda bir müzakere süreci yaşadığım için de çok mutluyum aslında. Bu kadarını da beklemiyordum doğrusu. İşte benim niye bu kadarını beklemediğimi herhâlde sorgulamamız lazım. Kemalist, feminist bir insan değilim ben. Feminizme yakınım, sol düşünceye yakınım ama hiçbir zaman belli bir toplum mühendisliğiyle, belli kimliklerle insanların yaşaması gerektiğini düşünmedim. Yani bu açıklık olabilir, modernlik olabilir, pek çok gittiğim kadın konferansında da “İşte senin gibi modern insanlar üç çocuk doğurmalı.” diyen Kemalist, feministlere de itirazımı dile getirdim ben. Bunun da olması gerektiğini düşünmüyorum. Yani toplumda farklı insanlar var, tek bir model, tek bir -ne diyelim- ideal insan, ideal aile tipi olamaz. Bizim bunları görmemiz lazım. Dolayısıyla ben bunun artık pek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 25

görümediğini sezinliyorum. Bunu niye sezinliyorum? Yaşanan polis şiddetleri var, orantısız güçler var, şu anda ülkücüler Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine, benim üniversitemin fakültesine saldırıyor durumdalar. Bazen doğrudan hedef gösterici kamusal figürlerin söylemlerini de görüyoruz bu şiddetleri tirmandırıcı. Bunun yerine o şiddetin hiçbir şekilde ne olursa olsun meşru gösterilmeden, hedef gösterilmeden herkesi içeren bir anlayışın hâkim olması lazım. Bu da malumunuz yani. Şu anda böyle bir anlayış maalesef ki hâkim değil. Yani ben yıllar önce yaşadığım trajik şeyi anlatsam, sınav gözcüsüyüm, yıllar önce türban yasak üniversitelerde, bir kız çocuğu “Girebilir miyim?” dedi, ben de gir tabii dedim, ne olacak ya, bana göre hiçbir sakıncası yok. Bizim Cebeci’deki İletişim Fakültesindeki -bütün demeyeyim- arkadaşlarımızın çoğu böyle düşündük, biz hep bu yönde dedik ki: Bir üniversite düzleminde artık bunun tartışılmaması gerekir diye düşündük. Şimdi ama değişen ne? Şimdi değişen de sadece o mazlumiyetin söylenmesi. Yeni mazlumlarımız var, onu görmemiz lazım. Ben de normal bir ailesi olan, evli, bir çocuklu filan bir insanım yani, giyim tarzım filan da ayrıca muhafazakâr da. Ama şimdi, bir travesti ben bu dünyadan artık bezdim ve hayatıma kıyacağım, batsın bu dünya deyip Boğaziçi Köprüsü’nden atladiysa bu benim sorunum diye düşünüyorum. Biraz da hepimizin kendimizden farklı olana daha duyarlı olmamız gerekir. Türkiye’de böyle bir yer yok. Türkiye’de benim gözlediğim kadarıyla bir ayrışma, kutuplaşmaya doğru gidiyoruz. Bunu gidermek için de önlemler almamız lazım. Çünkü bunu gideremezsek o medyayla da baş edemeyiz. Medya da çünkü ayrılmış durumda. Yani ben medyada çeşitli defalar Akit diye kendisine ad takan yayın organı tarafından hedef gösterilmiş bir insanım. “Terörist hoca, Kürt savunucusu” vesaire diye. Yani ben buna gazeteci demem. Bunları da konuşmamız lazım. Anlatabiliyor muyum? Biraz medya dediğiniz nedir, gazeteci nedir, bunları da konuşmamız lazım.

Evet, yani sonuçta özetle, mesela bu polis şiddeti konusunda, kadınlara Gezi olaylarında uygulanan şiddet konusunda, aşırı şiddet konusunda, ben kaçırdım mı, oldu mu yani böyle başörtülü arkadaşlarımız da çıktı, savundular mı bunu? Beraber savundular mı? Böyle bir şey olmasını arzu ediyorum ama olmadı diye üzülüyorum. Anlatabildim mi? Hani bir hesap sorar gibi yaptığımı düşünmeyin. Bu olmadı artık. Biz bunları kaybediyoruz. Bu çok tehlikeli bir yere doğru gidiyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hocam, tamamladınız mı?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Tamamladım.

BAŞKAN – Ağızınıza sağlık, çok teşekkürler.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Çok başarılılar. Çok mutlu oldum. Umarım katkıda bulunabilmişimdir. İyi çalışmalar dilerim.

BAŞKAN – Tabii ki bulundunuz.

Hepimizin amacı aynı; tek bir kadının, tek bir çocuğun dahi bu tür bir şiddetin odağı, mağduru olmasını engellemek. Hepimizin baktığı yer aynı. Hem insani hem politik hem sosyal hem akademik hem sivil toplum, hepimizin de bu alanda bir sorumluluğu var. Ben önümüzdeki süreçte bu görüş birliğiyle daha da iyi yol alacağımızı düşünüyorum.

Peki, şimdi biz son konuşmacıya geçelim.

Hazar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneğinden Sayın Aslı Cingil, buyurunuz.

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Teşekkür ediyorum.

Ben Hazar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneğinden bir temsilci olarak, derneğimizin bir yıl boyunca yürüttüğü ve geçtiğimiz ayda tamamladığı bir projenin çıktılarını, projenin araştırma alanlarını, biraz yöntemini anlatmak istiyorum. Bu bir Avrupa Birliği projesiydi. “Human for Human” projemizin ismiydi ve biz burada, kadına yönelik şiddet karşısında ulusal ve yerel STK’ların kapasitesini güçlendirmeyi, kadınların şiddet algılarını ölçmeyi, kadınlara şiddetle ilgili farkındalık eğitimleri düzenlemeyi ve destek mekanizmalarına ulaşımalarıyla ilgili bilgilerinin olup olmadığını ölçmeyi ve destek mekanizmalarıyla ilgili bilgilendirmeyi hedefledik biz bu çalışmada.

Bu projeyi, Hazar Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Ayla Kerimoğlu koordinatörlüğünde gerçekleştirdik. Sosyolog Nurhayat Kızılkın –isimlerini de zikretmek istiyorum çünkü kıymetli bir çalışmaydı- Psikiyatrist Prof. Dr. Medaim Yanık, Psikolog Yrd. Doç. Dr. Zeynep Ceren Acartürk ve Sosyolog Yrd. Doç. Dr. Mehmet Fatih Aysan. Bu üç değerli hoca İstanbul Şehir Üniversitesinin hocaları aynı zamanda, akademisyenleri. Kendileri bilimsel kurulu oluşturdular ve biz bir saha çalışması yaptık. Saha çalışmasının verilerinin analizini kendileri gerçekleştirdi.

Birazcık Hazar’dan da bahsedeyim. 1993 yılında kurulan bir dernek Hazar Derneği. Küçük bir dernek olarak kurulan ama amacı, dengeli bir sosyal yapının kurulması olan, kadınların eğitimine ve toplumsal hayatta aktif rol almalarına katkı sunmayı amaçlayan, aynı zamanda farklı düşünce platformlarında ayrımcılığa karşı durarak birlikte yeni iletişim ve dayanışma imkânlarını araştıran bir dernek. Kurulduğu andan itibaren hep bunun için çalışmalar yaptı. Eğitimler düzenledik çeşitli alanlarda. Sosyoloji, psikoloji gibi birçok alanda eğitimler yaptık biz, uzun soluklu eğitimler ve nihayetinde de bu Avrupa Birliği projesini gerçekleştirdik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 26

Şimdi, biz burada projede amaç olarak, dediğim gibi, kadına yönelik şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu ve kadına yönelik şiddetle ilgili çalıştık ama sadece kadını değil, aynı zamanda aileyi, ailenin bütünlüğünü, çocuğu, erkeği, herkesi, her bireyi etkilediğini, şiddetin sadece şiddet görene etkisinin olmadığını aynı zamanda şiddete maruz kalan kişiye de bir etkisi olduğunu, şiddeti uygulayana da bir etkisi olduğunu ve bunlarla ilgili neler yapılabileceğini konuştuk.

Bu saha çalışması İstanbul'un iki önemli ilçesinde Üsküdar ve Küçükçekmece'de yapıldı Biz projenin saha çalışmasında 1.000 kadınla çalıştık biz, 1.000 kadınla sahada araştırma yapıldı, anket uygulandı ve algıları ölçüldü. Ardından da içlerinde, şiddet, şiddet türleriyle ilgili karşılaştıkları sorunlar, şiddetin etkisini nasıl yaşadıkları ve sığınmaevleriyle ilgili bilgileri, sığınmaevlerini çözüm olarak görüp görmedikleriyle ilgili ve tabii ki hukuki haklarını ne ölçüde bilip bilmedikleriyle ilgili farkındalıkların tespit etmek üzere yaptık. Ardından da, bu çalışmayı tamamladıktan sonra içlerinden 100 kadını seçtik, ki bu 100 kadın şiddete maruz kalmış ya da şiddete maruz kalma ihtimali çok yüksek olan kadınlardı. "Kadın eğitimi" adı altında biz 3 tane eğitim verdik. Yaklaşık 100 kadına verdik ve -az önce saydığım- İstanbul Şehir Üniversitesi hocaları bu eğitimi gerçekleştirdi.

Şimdi, bizim STK olarak amacımız şiddeti görünür kılmak ve şiddetin olumsuz etkilerini de görünür kılmak. Ama vurguladığım gibi az önce, sadece kadının üzerinde değil kadını birlikte çocuk da aynı şekilde bu şiddete maruz kalmaya bile, bire bir şiddeti yaşamaya bile şiddetten tanık olduğu sürece etkileniyor. Şiddetin bir döngüsü var. Bu döngü kırılmadığı sürece çocuk bu şiddeti ileriki yaşlarında, yetişkin olduğu yaşlarda kendi hayatında da gösteriyor ya da çocuklarda farklı davranış tutumları da geliştirebiliyor, saldırganlık dışında içe kapanma olabiliyor, suçluluk psikolojisi geliştirebiliyor, kurban psikolojisi geliştirebiliyor. "Annem benim yüzümden dayak yedi çünkü ben yaramazlık yaptım." gibi ya da anne şunu söyleyebiliyor: "Çok yaramazlık yapıyorsun. Bak, akşam baban gelince bize kızabilir." şeklinde çeşitli söylemler var. Yine bunlar bizim sahadan aldığımız cümleler. Ve biz bunlarla ilgili bu tutumların annenin de...

Bu arada, ben, bir de size araştırmamızın verilerinden de bahsetmek istiyorum, buna eşzamanlı olarak da bizim önerdiğimiz çözüm önerilerinden bahsetmek istiyorum. Bu proje kapsamında biz çağırdığımız yaklaşık 34 STK'yla bir çalıştay yaptık, 11 tane de kurum çağırdık. Bunun içinde üniversiteler vardı, basından da arkadaşlar vardı. Kalabalık bir çalıştay yaptık yine hocalarımızın başkanlığında, moderatörlüğünde. Onların önerilerini paylaşacağım ben sizlerle birazdan ama öncelikle biraz araştırmalardan da bahsedeceğim.

Bizim yaptığımız çalışmada -az önce hocamın da vurguladığı gibi- her 3 kadından 1'i şiddete maruz kalıyor. Ama ya bu fiziksel, psikolojik, cinsel şiddet, ekonomik şiddet. Yani 4 tane şiddet türünü de kapsıyor bu. Biz zaten bu çalışmada bununla ilgili algıyı da ölçtük yani. Kadınlar ne kadar farkındalar maruz kaldıklarının hangi tür şiddet olduğunun ya da şiddet olup olmadığını ne ölçüde algılıyorlar?

Mesela kimler şiddet uyguluyor, kimler tarafından? Hayatında en az bir kere ya da birden çok şiddet gören kadınlar bunlar. 1.068 kadınla yaptık bu çalışmayı biz. Bir de pilot çalışmalarımız da oldu. Şunu söylediler bize, yüzde 32'si eşinden ya da beraber yaşadığı kişiden şiddet gördüğünü söyledi. Yüzde 25'i kendi annesinden yani daha evlenmeden, hane içinde kadın şiddete yani çocukken şiddet görmeye başlıyor. Yüzde 24'ü babasından şiddet gördüğünü söyledi. Yüzde 13'ü öğretmeninden. Yani kadın, kız çocuk dışarı çıktığı andan itibaren şiddet görebileceği otoritelerle karşı karşıya. Ve bu şiddet sürüyor böyle. Daha sonra evlendiğinde yüzde 13'ü kayınvalidesinden şiddet gördüğünü söyledi.

Şimdi, bizim çalışma yaptığımız gruptaki kadınlardan çekirdek ailede yaşayanlar da vardı, kalabalık aile modelleri olanlardan da vardı. Böylelikle aile içi şiddetin yayıldığını ve bu döngü olarak, kör bir döngü olarak kırılmadığını kadın tarafından gördük. Biraz da bu döngünün neden kırılmadığını anlamaya çalıştık biz.

Kadınlara sorduk "Bunları paylaşıyor musunuz? İlk şiddete maruz kaldığımızda kimlerle paylaşıyorsunuz?" diye. Yüzde 58'i çok üzücü bir şekilde paylaşmamayı tercih ettiğini söyledi çünkü kendisi çözmeye çalışıyor ve şiddetin kesileceğine dair bir algı var. Yani bir kere şiddet görüyor -fiziksel anlamda konuşuyorum- ondan sonrasında bu şiddet kesilir diye ümit ediyor. Çocuğu olan kadınların şiddete karşı kendi içlerinde bir dayanma mekanizması oluşturduklarını ama tek başına bunu göğüslemeye çalıştıklarını ve şu algıyla hareket ettiklerini gördük, "Çocuklarım var, onlar biraz daha büyüsün. Yuvam şimdi dağılsın." algısı hâkim ya da "kol kırılır yen içinde kalır" yine az önce vurguladığı gibi, düşüncesine bağlı olarak kadının kendi annesiyle, özellikle de babasıyla, ağabeyleriyle, kardeşleriyle şiddeti paylaşmaktan, maruz kaldığı şiddeti paylaşmaktan kaçındığını gördük. Bir kapanma tutumu ve bu da geliştiğinde bir çaresizlik, alışılan bir çaresizliğin ortaya çıktığını gördük.

Destek mekanizmalarından yararlanıp yararlanmadıklarını, psikolojik destek almayı düşünüp düşünmediklerini ya da bunu önerirler mi diye sorduğumuzda, kadınlar psikolojik sorunlara yol açtığını söylediler. Bu arada yüzde 43'ü şiddetin kendilerinde psikolojik olarak hasar bıraktığını söylüyor. Kendilerini değersiz hissettiklerini söyleyen kadınlar yeni yüzde 32'ydi, yüksek bir orandı. Ancak psikolojik destek alma konusunda ya da şiddetin hangi boyutundayken... Bir kere bir tokat yiyen bir kadın şiddet kesileceği ümidi olduğu için acaba gitmeli miyim, gitmemeli miyim, nereye başvurmalıyım konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını... Hukuki haklardan yararlanmalı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 27

Evet, şiddete uğrayan bir kadına önerim hukuki haklarını araştırmalı ve hukuki yollara başvurmalı diyen bir kadının, maalesef, kendi hukuki haklarıyla ilgili, aynı zamanda bu “Alo 183” hattıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını, yine sığınmaevleriyle ilgili doğru bilgiye sahip olmadığını da gördük. Ama, tabii, sığınmaevlerine gelene kadar şiddet yaşanmaya başlıyor ve kadın bununla ilgili ne yapacağını bilmiyor. Aileye de yansıtılmak istemediği için, bu böylelikle sürüyor.

Bu noktada ortaya çıkan çok vahim bir durum, çocukların uğradığı, maruz kaldığı psikolojik şiddet eğer fiziksel şiddet görmüyorsa bu çocuklar. Bu çocuklar için yine bizim geliştirdiğimiz bazı eğitimler, eğitim programları var öneri olarak. Birazdan onlardan da bahsedeceğim.

Kadın bireysel mücadeleyi sürdürdüğünde –dediğim gibi- kendi içinde bir çaresizlik geliştiriyor ve aciziyet duygusu da gittikçe... Yani bu şiddeti yaşayan kadınlar bir yıl iki yıl da değil, on beş yirmi yıl boyunca şiddeti yaşıyorlar. Ve bu şiddeti yaşadıkten sonra aciziyet duyguları iyice artıyor, özsaygıları iyice azalıyor. Biz kadınları anlamaya çalıştık, neden acaba araştırmıyorlar ya da kendileri hukuki yollara başvuruyorlar ya da psikolojik destek almak için çareler aramıyorlar diye. Kadınların ciddi anlamda kendini ifade etmekle ilgili yetersizlikleri olduğunu, bastırılmayla ya da işte bir otorite karşısında hep sustukları için -dediğim gibi- aile içi şiddet, evde, kendi evlerinde anne ve babalarıyla başladığı için bunun böyle devam ettiğini ve öğrenilen bu şiddetin de maalesef kırılmadığını araştırmalarımızın sonucunda gördük, o yüzden de biz şunu düşündük: Bu araştırmada yani STK’larla yaptığımız çalışmalarda, kadınlar için aile danışmanlığı merkezlerinin -ki bu aslında aile danışmanlığı merkezleri başlatılmıştı, pilot 2 tane ilde uygulama olmuştu- onların aktif ve yaygın hâle gelmesinin önemli olduğunu konuştuk. Bu danışmanlık merkezlerinin kadınlara her türlü ihtiyaç duydukları hukuki, psikolojik bilgilendirmeyi vermesi gerektiğinin uygun olacağını ve böylelikle kadınların kendi haklarıyla alakalı da, aynı zamanda çocuk haklarıyla alakalı da ve bu şiddetin çocukları üzerinde nasıl etkiler bıraktığını görmeleri açısından da önemli olduğunu düşündük. Şiddetle ilgili özel çalışma yapan, uzmanlık alanı şiddet, travma olan kişilerin burada olması gerekiyor. Şu an hâlihazırda MEB onaylı kurumlarda aile danışmanlığı sertifika programları uygulanmakta ve orada sosyologlar, psikologlar, hemşire ve çocuk gelişim uzmanları bu sertifikalardan yararlanmaktalar. Şimdi, onların bu bilgileri, burada danışmanlık ve terapi becerileri geliştiriliyor. Biz, burada, şiddete maruz kalan, şiddete tanık olan kişilerin... Aynı zamanda erkekleri de kapsıyoruz tabii ki, mutlaka bu danışmanlık sistemlerinde erkekler de olmalı çünkü şiddete uğrayan... Az önce antisosyal kişilik bozukluğundan bahsedildi, bizim de Psikiyatrist Hocamız Medaim Yanık’ın vurguladığı bir şey vardı, o da, şiddeti cinayete vardırır şey bir kere namus cinayetleri; bunlar bölgesel, o yüzden bölgesel araştırmalar, stratejilerin geliştirilmesi çok çok kıymetli, önemli. Onun dışında “psikopat” diye tanımlanan -yine sizler daha iyi detaylarını bileceksiniz, o kısma çok girmek istemiyorum ben- kişilerin şiddet uyguladığını ama bu kişilerdeki bu şiddet eğilimlerinin çok küçük yaşlarda, 3-4 yaşlarında aslında öğretmenler tarafından -ki okul öncesi öğretmenleri bu konuda çok iyi tespitler yapabiliyorlar- tespit edilebildiğini söyledi.

Yine, öfke kontrolüyle ilgili problem yaşayan bireyler şiddet uygulamaya, fiziksel şiddet göstermeye meyilli. Bu sebeple, bu merkezlerde ya da ayrı merkezler öfke kontrolüyle ilgili eğitimlerin düzenlenmesi ve birlikte yaşayan çiftlerin çatışma çözme, öfke yönetimi, empati kurmayla ilgili yine farkındalık eğitimleri almalarının gerekliliğinden konuşuldu bizim çalıştayımızda. Yani, bu, şu demek değil: Kadın hastanelik olana kadar dövüldükten sonra bu eğitimler başlatılmamalı, tam en başında, fizikselden önce psikolojik şiddetle başlıyor, sözlü hakaretlerle başlıyor bu. Bunları yaşamaya başladığında kadın kendini ifade edebilme becerisini geliştirmeli ve iletişim tekniklerini, becerilerini... Yani, bunlar iletişim uzmanlarının çok rahatlıkla hizmet verebileceği alanlar. Mesela, sadece kavga değil, susmak, bir duvar örmek de iletişim engeli oluşturuyor ve bazı insanları bu mesela kızdırabiliyor, şiddetin sebebi bu bile olabiliyor yani sadece sözlü cevap vermek de değil. Bunlarla ilgili bilinçlendirmek çok önemli. O yüzden, bunlar en başında yapılması gereken eğitimler. Eğitimlerin içeriği tabii çok geniş kapsamlı ama bunlar aynı zamanda da bir kereye mahsus verilen eğitimler olmamalı, bunlar mesela uzun soluklu bir paket program olmalı ve ailelerin, çiftlerin ya da bireylerin katılımı sağlanmalı ama hem kadınların hem erkeklerin. Aynı zamanda, çocuklara baktığımızda da, eğer bir çocuk şiddet görmüşse ya da fiziksel, cinsel anlamda istismara ya da ihmale uğramışsa hepsi tehlikeli durumlar. Onlarla ilgili de, bu konularda uzman olan kişiler, yine aile danışmanlığı merkezlerinde bu eğitimleri, bu çalışmalarını, çocuklarla terapiyi, aynı zamanda da eğitimleri gerçekleştirebilirler diye düşündük.

Bu aile danışmanlığı merkezleri mahallî olabilir, hatta olması çok daha iyi olur çünkü kadınlar en rahatlıkla... Öyle kadınlar içlerinde vardı ki, bizim kadın eğitimine geldiğimizde de bire bir konuştuğumuz eğitimlerde fazla uzağa gidemiyorlar çünkü kısıtlanıyorlar, onların ulaşım hakkı, haberleşme hakları kendi aileleriyle dahi olsa engelleniyor maalesef. Ciddi anlamda ekonomik özgürlükleri engelleniyor ve bu ekonomik şiddete yol açıyor ama maalesef çok acı bir şekilde kadınlar bu engellenmeyi yani iletişim kurma haklarının kendi ellerinden eşleri tarafından alınmasını bir şiddet olarak görmüyorlar, çoğu bunu sadece kötü bir davranış olarak algılıyor. Bunlarla ilgili bilgilendirme yapılabilir. Ve çocuklar için, mesela her çocuk için aynı eğitim verilmesi kesinlikle uygun değil. 3-6 yaş için ayrı eğitimler, 7-12 yaş için ayrı ve ergenler için, 12-18 yaş için de ayrı eğitimler yapılmalı çünkü 18 yaşından itibaren artık yetişkin oluyor. Yani, Çocuk Hakları Bildirgesinde de bu böyledir, 18 yaşına kadar her birey çocuktur. O yüzden de, bu eğitimlerin bu kategorilerde olması ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 28

eğer şiddet varsa farklı olması gerekiyor. Bu merkezleri o yüzden biz çok önemsiyoruz ve fikir birliğinde olduğumuz bir sonuçtu. Tabii ki ücretsiz olmalı bu merkezler kişiler için.

Bunun dışında da, aile eğitimlerinin içerikleri çok önemli. Yine, bu günlük dile de yerleşmiş olan bazı söylemler var ve bu söylemler ailede başlıyor konuşulmaya. “Kızını dövmeyen dizini döver.”, “Dayak cennetten çıkmaz.” gibi söylemler var. Bu söylemlerin değiştirilmesi ve bu söylemlerle ilgili farkındalık oluşturulması, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili ayrımcılığa dayanan dilin, meşrulaştırılan dilin yeniden gözden geçirilmesi ve bunlarla ilgili örnekler verilerek bu eğitimlerin yapılması çok çok önemli. Mesela, bu eğitim materyalleri çok önemli tabii bu eğitimlerde. STK’lar bünyesinde de yapılıyor bu eğitimler, STK’lara bu anlamda destekler sağlanabilir. Yine, aile danışmanlığı merkezindeki uzman kişilere STK’ların çok değerli çalışmaları oluyor; o çalışmalar, mesela aile yapısına ya da bölgenin yapısına dair çalışmalar paylaşılabilir, ki kişilerin yani koordineli bir çalışmanın herkes için, her bölge için faydalı olacağını düşünüyoruz. Her bölge kendi içinde böylelikle değerlendirilmiş ve sanki daha hızlı bir çalışma yapılmış olabilir. Tabii ki, burada kişilerin eğitim düzeyleri çok çok önemli, onlar da gözetilerek bu eğitimler derecelendirilmeli aynı şekilde.

Bunun dışında, şimdi, biz, proje kapsamında bir de STK’larla çalışmalar yaptık, STK üyeleriyle, kurumlarla ve kanaat önderleriyle de bir çalışma gerçekleştirdik. Kanaat önderlerini çağırırken, biz, il müftülüğüne, Üsküdar ve -dediğim gibi- Küçükçekmece İlçe Müftülüğüne -çünkü 2 ilçede bizim çalışmamız- ve il millî eğitim müdürlüklerine başvurduk ve kendilerinden rica ettik. Okul müdürlerini, okul öğretmenlerini, rehber öğretmenleri, imamları, vaizleri, vaizeleri çağırdık biz bu çalışmaya ve gerçekten güzel bir katılım oldu. Toplam 200 kişiye, 200 kanaat önderine, bu az önce bahsettiğim alanlarda yine 1 psikolog, 1 psikiyatrist ve 1 sosyolog hoca tarafından eğitimler verildi. Onlar kendi yaşadıkları sorunları anlattılar, karşılaştıkları sıkıntıları anlattılar, çıkmazlardan bahsettiler. Nasıl ulaşılabilecekleri konularında bizler destek olmaya çalıştık bu eğitimler boyunca ve “Ne yapabiliriz?” diye de düşündük. Aynı zamanda, “eğitici eğitimi” dediğimiz, sığınma evinde çalışan ŞÖNİM’den, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünden destek olarak toplam 80 personeli il kabul birimlerinde, ŞÖNİM’de ve sığınma evlerinde çalışan, İstanbul Avrupa ve Anadolu yakasındaki kurumlarda çalışan 80 personele -bunların içinde psikolog, sosyolog, hemşire, öğretmen, gece görevlisi, memur arkadaşlar vardı- eğitimler verdik. Yine aynı eğitimleri, bu sefer tabii daha geniş perspektifte, daha kurumsal bilgiyle verdik ve onlara şunu anlattık: Ceren Hoca’nın söylediği çok önemli bir şey var -yine Medaim Hoca’nın da- travma sonrası stres bozukluğu denilen bir durum var ve yine bu hastalık olarak da girdi kitaplara ve bununla ilgili nasıl mücadele edebilir bireyler? Travmatik bir şey şiddet çünkü ve kişinin ruhsal, fiziksel, duygusal bütünlüğüne zarar veren bir durum. “Bununla ilgili neler yapılabilir?” diye konuştuk bu korku ve çaresizlik halleri ya da şiddetle gelen bir bireye ilk nasıl yaklaşırla ilgili. Daha sonrasında projenin de yine sürdürülebilirlik çalışmaları içinde yer alan bir çalışma yapmaya karar verdik. Bir yıl boyunca süper vizyon eğitimleri verilecek o arkadaşlarımıza bizim. Yine, bizim psikolog, klinik psikolog, uzman psikolog Yardımcı Doçent Doktor Zeynep Ceren Acartürk tarafından. O da bu çalışma için gönüllü oldu. Böylelikle biz bir STK olarak aslında çok geniş alanlarda, hem sahaya inmiş olduk, sahadaki uzmanlarla ve bire bir bu şiddeti yaşayan, maruz kalan kişilerle çalışan arkadaşlarla da birlikte çalışma imkânı oldu ve bu şiddete uğrayan kadının profilini daha yakından görme imkânını da tanımış olduk.

Orada mesela ortaya çıkan çok önemli bir şey vardı. Şiddet sonrasında yani şiddet öncesinde şiddeti önleyici mekanizmalardan az önce bahsettim, dediğim gibi, aile danışma merkezleri, aile eğitimleri vesaire. Peki, ya şiddet gördükten sonra kişiye tekrardan o bütünlüğü sağlamak için neler yapılabilir? Çok önemli bir çalışmadan bahsetti bizim psikolog hocamız. “EMDR” denilen göz hareketleriyle bir çözüme. Bunun detayları var çok uzmanlık gerektiren, sadece psikiyatrist ve psikologların uygulayabildiği bir yöntem. Bununla ilgili travma yaşayan, tecavüz yaşayan... Soma’da yine maden işçileriyle çalışan bir hoca, bizim birlikte çalıştığımız Zeynep Hoca. Bu travmayı yaşayan, şiddet gören bireyler sürekli olarak o travma anını hatırlatıcı her ne olursa tetikleniyorlar ve o travmayı bir daha, bir daha yaşayarak sürekli olarak travmatize oluyorlar. Şimdi, onların sürekli travmatize olması, birlikte yaşadıkları çocukları, aileleriyle ilgili sağlıklı iletişim kuramamasını, doğal olarak da toplumsal hayata aktif bir şekilde katılmalarının önünde koskoca bir engel olarak duruyor. Mesela, bu çalışma yöntemi önemli bir yöntemdi. Biz, yine, oradaki psikolog arkadaşlara ŞÖNİM, ilk kabul birimi ve sığınma evlerinde çalışanlara bu yöntemden de bahsettik. Bu yöntemle ilgili eğitim konusunda da destek olunacak. Dediğim gibi bizim birlikte çalıştığımız hocalarla çalıştığımızda.

Bunun dışında, biz kanaat önderleri, dediğim gibi, çalışma yaptık, onlarla ilgili farkındalık oluşturduk ve bir diğer çıktı da, yine az önce de konuşuldu. Mesela, orada dinle ilgili algı, dinin anlatılışıyla ilgili algı üzerinde de konuştuk. Çünkü özellikle imamlarla, hocalarla mahalle oldukları için erkeklerle vaazlarında yaptıkları, daha doğrusu cuma namazlarında, bu vaazlarında yer verebileceklerini şiddetle ilgili onlara yine bilinçlendirici konuşmalar yapabileceklerini konuştuk. Yani dinî liderlere aslında çok fazla görevler düşüyordu. Biz de bunlar üzerine konuştuk. Yani yine okullarda sağlıklı din eğitimi verilmesi ve hep de altını çizdiğimiz tekrar bir şey var. Bu eğitimlerin hem kadınlara hem erkeklere verilmesi gerekiyor ve kesinlikle ayrımcılıktan uzak olarak, ayırtırmadan bir bütün hâlinde verilmesinin uygun olduğunu ve işlevsel olduğunu konuştuk.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 29

Şimdi, şiddetin nedenlerini de biz araştırma kapsamında sorduğumuzda yüzde 50'si kadınların şunu söyledi: İletişim sorunları... "Eşimle iletişim kuramıyoruz." Az önce bahsettiğim o eğitimlerle bunun önüne geçilebileceğini düşünüyoruz. Aynı zamanda yüzde 13'ü de eşinin alkol ve madde bağımlısı olduğundan bahsetti. Bununla ilgili de, alkolle, maddeyle mücadele sistemlerinin, kampanyaların artırılması gerektiğini düşünmekteyiz. Ve yine bu noktada medyanın da iş birliğinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Kamu spotlarıyla farkındalıkların, bilgilendirmelerin artırılması gerektiğine inanıyoruz. Yine bu eğitimlerin okullarda verilmesine inanıyoruz ki biz Hazar Derneği olarak maddeyle mücadeleyle ilgili "Anne tut elimden" diye bir proje başlattık. Şimdi, ikinci dönemde de bu proje devam ediyor. Henüz taze bir proje. Okullarda bu eğitimi veriyoruz.

Ben, yine son olarak bir de biz proje kapsamında birçok şey yaptık. Bir de Belçika ziyaretimiz oldu. Oradaki STK'larla, bir STK ortağımız vardı Ella, onunla birlikte bir çalışma yaptık ve oradaki şiddet algısını anladık, anlamaya çalıştık ve "Onlar acaba ne yapabiliyorlar, ne yapıyor?" diye baktığımızda... Orada sadece şundan bahsedeceğim: Yine, tüm bu çalışmaları, girdileri, çıktıları ben sizlere rapor olarak göndereceğim. Bizim raporumuz şu an matbaadan çıkmak üzere, o raporu sizlere ulaştıracağım.

Mesela, orada Belçika'da şu var: Özellikle şiddetle ilgilenen birimler var ve her vakadan sorumlu olarak bir vaka müdürü var. Yani o vakayı o takip ediyor ve avukatlarla, psikologlarla yine birlikte çalışılıyor burada. Aynı zamanda da çevre polisi uygulaması varmış orada. Mahallege bir taşınma olduğunda ya da mahallede devriye gezdiğinde eğer gözüne çarpan, normal olmayan bir durum olursa o çevre polisi takibe alıyor ya da şiddetle ilgili bir sıkıntı olduğunda, belirtildiğinde bu çevre polisinin müdahalesi olabiliyormuş. Bu noktada tabii şu çok önemli: Kolluk güçlerinin, polisin şiddetle ilgili, aile içi şiddetle ilgili özel eğitim alması ve bu konuyla ilgili özel çalışan uzmanlardan bu eğitimi alması çok çok önemli gerçekten. Her farklı alandaki polisin bunu yapmaması gerektiğini çünkü çok çok hassas bir mevzu olduğunu düşünüyoruz.

Şimdilik benim sunacaklarım aslında genel olarak bunlar. Sorularınız varsa... Biraz kısa oldu, çok da vaktinizi almak istemedim çünkü raporda detayları olacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum size.

Bu travma yaşayanlarla yapılan bir çalışma "Zeynep Hoca." dediniz. O çalışmanın adı neydi? Ondan biraz bahsedermisiniz?

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Şimdi, şöyle bir çalışma EMDR çalışması, Türkçesini maalesef hatırlamıyorum ama. Travma yaşamış birey terapi sırasında göz hareketleriyle duyarsızlaştırılıyor. Yani bir tür hipnoz olmayan bir duyarsızlaşma hâline giriyor ve uzman terapistin yönlendirmesiyle de travma anına gidiyor. Bu kare kare gidiyor görüntü, hemen gelmiyor. Mesela, tecavüze uğrayan bir kişi hemen tecavüz sahnesini, tecavüze maruz kaldığı kişileri aklına getirmiyor ve zaten kaçınıyor; vücudu tepki vermeye başlıyor. Zaten travma yaşayan kişilerin vücudunda belli bölgelerinde sıkışmalar oluyor. Kasık bölgelerinde ya da işte başka bölgelerinde vesaire ve o bölgelere mesela biri dokunmak istediğinde uyarılıyor ve tepki gösteriyor. Şimdi, bu sürekli sürekli çözülene kadar, o çözülmeye yaşanana kadar terapist tarafından tekrar edilen bir süreç. Onun detayıyla ilgili size bir rapor göndeririz biz yine. Ceren Hoca'nın bunu yazması çok daha mantıklı olacaktır. Çünkü bu dediğim gibi uzmanların uygulayabildiği bir şey olduğu için çok da kapsamlı olarak biz bu eğitimlerde bahsetmedik. Ondan sonrasında da ya da göz hareketleriyle o çözülmeyi yaşayamıyorsa bile, işte, diziyile, dizine dokunarak bu çalışma yapılabilir. Yani amaç orada kişinin o ana gitmesini sağlamak. Çünkü travmada oluşan şey beynin bir bölgesine kaya düşmüş gibi oluyor ve kısa bir bellek oluşuyor yani kısa süreli bir hafıza kaybı. Bazı anıları ki özellikle şiddet gördüğü zamana ait, hatırlayamıyor, direkt kilitliyor mekanizma kendini. Amaç burada sağlıklı bir şekilde beyni tüm anlamda işlevsel kılmak ve o yüzden de o kayayı oradan kaldırmak. Bu çalışmayla çok kısa sürede yani birkaç seansla hatta yapılabilen, bazı vakalarda mutlaka daha uzun sürüyordur ama bize verilen bilgi öyleydi, çözümler sağlanıyor.

BAŞKAN – Çok enteresan. Ben daha önce bilmiyorum yani...

Peki, sonuç alındı mı?

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Kesinlikle... Bu uzun zamandır uygulanan bir metot. Amerikalı bir psikiyatrist diye biliyorum ben. Yanlış bilgi vermeyeyim de, çok uzmanlık alanım olmayan bir konuyla ilgili. Yaygın bir tedavi yöntemi.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mehtap Hanım, buyurunuz.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – EMDR'yle ilgili çalışmalar devam ediyor. FDI onayı aldığı hastalıklar var ama böyle deneysel çalışmalar da var. Ben depresyonda aldığımı biliyorum. Posttravmatik stres

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 30

bozukluğunda deneysel çalışmaların devam ettiğini biliyorum. Çok aslında o duyarsızlaştırma metodu başka bir terapi yöntemi var, bilişsel davranışçı terapi. Onunla birlikte uygulanıyor anladığım kadarıyla posttravmatik stres bozukluğunda.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Bu tip yenilikçi yaklaşımlar çok güzel piyasaya sunuluyorlar ama ben her zaman temkinli yaklaşmaktan yanayım, mucize yok yani bir şekilde emek vermek zorundayız. Mutlaka kullanılıyordur, iyi sonuçlar alınıyordur ama onun uzun dönem etkilerini filan bir beklemek lazım yani en azından tedavi protokollerine girmesini beklemek lazım. Şu anda protokolde yeri yok diye biliyorum ben.

BAŞKAN – Dünyada kaç yıldır uygulanıyor?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Bir on yıllık filan bir mesele.

BAŞKAN – Peki, bu protokollere girmesi için o deneysel dönemin kaç yıl olması gerekiyor?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Her yöntem için farklı o.

BAŞKAN – Mesela bu yöntem?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Bunun şeyini bilmiyorum yani Amerika’da genellikle şey yapılıyor; FDA onayları alındıktan sonra ya da Avrupa’nın kendi onaylama mekanizmaları var, ondan sonra bize geliyor ama ben şu anda şey aldığımı bilmiyorum yani daha doğrusu, almadığımı biliyorum.

BAŞKAN – Türkiye’deki sonuçlarını biliyorsunuz.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Nasıl?

BAŞKAN – Türkiye’deki sonuçlarını biliyorsunuz.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Türkiye’de kullanım protokolüne girmedini biliyorum.

BAŞKAN – Henüz değil. Anladım.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Evet.

BAŞKAN – Ama bir deneysel...

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Deneysel çalışmalar devam ediyor tabii.

BAŞKAN – Buyurun.

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Şimdi benim bahsettiğim, deneysel çalışmalar değil ve bunun yaygın bir kullanımı var. Hani Zeynep Hanım zaten kullanıyor bu yöntemi ve onun gibi kullanan birçok psikologla da sonrasında ben tanıştım. Psikologların ama klinik uzman psikologların alabildiği bir eğitim bu. Onun dışındakilerin zaten kullanma ehliyeti yok bu yöntemi ve bununla ilgili bizimle vakalarını da paylaştı, başka psikologlarla yine görüştüğümüzde onlar da kendi vakalarını anlattılar. Travma sonrası stres bozukluğunda, ayrıca, işte bütün bu travmatik etkileri yaşayan kişilerde uygulandığında, kişi sağlıklı bir şekilde... Hatta şöyle bir örnek vardı: Tecavüze uğramış bir erkek vaka ve EMDR tekniğinden sonra tecavüzü anlatıyor, konuşuyor ve bir çözüme yaşıyor. Hep böyle içe kapanık, küskün bir şekilde terapiye, seansa gelen ve kendini ifade etmekte çok fazla zorlanan kişi, EMDR’dan sonra seanslardan sonra bir gün şöyle gelmiş: Giyinmiş, süslenmiş, saçlarını taramış ve şunu söylemiş: “Akşam arkadaşlarımla dışarıya çıkacağım.” Yani gözle görülür değişme ve iyileşme sağlayan bir yöntem. Bunu da uzmanlar şu anda kullanıyorlar Türkiye’de yaygın bir şekilde.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – O başka bir şey, protokole girmesi başka bir şey.

BAŞKAN – Yöntemin adı neydi?

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – EMDR. Bu İngilizce başlıkları.

BAŞKAN – Nasıl?

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – “Eye Movement...” yani göz hareketlerini duyarsızlaştırma...

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – “Eye Movement Desensitization and Reprocessing”

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Tam olarak bir şeyine bakalım.

BAŞKAN – Zeynep Hoca’nın soyadı neydi?

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – İstanbul Şehir Üniversitesi Psikoloji Bölüm Başkanı kendisi, Zeynep Ceren Acartürk.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Bizim sekizde uçağımız var Sayın Başkan. Müsaade ederseniz biz...

BAŞKAN – İnşallah, hayırlısıyla, hayırlı yolculuklar olsun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş : Tarih : 26/02/2015 Stenograf : Kayıt:Kadına Şiddet Sayfa: 31

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum tekrar, katıldığınız için.

KASAV TEMSİLCİSİ UZM. DR. MEHTAP ARSLAN DELİCE – Ben de çok teşekkür ediyorum davetiniz için.

BAŞKAN – Sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı Aslı Hanım?

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Ben teşekkür ediyorum bizlere bu fırsatı verdiğiniz için. Biz de bir yıl boyunca -aslında 1993'ten beri düşündüğümüz konular vardı ama- şiddet üzerine çalıştık ve böyle bir platformda sizlerle çalışmamızın çıktılarını paylaştığımız için, ben, Başkanımız Ayla Kerimoğlu adına ve tüm Hazar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği çalışanları, gönüllüleri adına çok teşekkür ediyorum. Umarım, önerilerimiz, paylaşımlarımız aktif bir şekilde yaşama geçer, uygulanılır ve yaygınlaştırılır ve gerçekten de önemli modellere, iyi modellere ihtiyacımız var.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Sayın Başkanınıza da çok selamlarımızı iletin.

Siz bu öneriler bölümünü, özellikle tespit ve önerileri yazılı olarak herhâlde Komisyona verdiniz değil mi ya da vereceksiniz.

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Rapor olarak pazartesi günü inşallah göndereceğiz. Dediğim gibi, baskıdan çıkmasını bekliyoruz. Tüm bunları raporlaştırdık, size onu göndermeyi düşünüyoruz.

BAŞKAN – Alalım ki bizim raporumuzda da bir referans olarak ... Olmazsa, ya oraya bir atıfta bulunulur ya da ek. Fazla ek koymak istemiyoruz çünkü çok kalın oluyor biliyorsunuz ama sizlerin bu çalışmalarını “Ekler” bölümünde referans yapabiliriz.

Değerli Hocam, sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Çok teşekkür ederim. Hayır. İyi çalışmalar.

BAŞKAN – Ayaklarınıza sağlık, çok yararlandık.

PROF. DR. MİNE GENCEL BEK – Biz de yararlandık. Sağ olun.

BAŞKAN – Ben bütün katılanlara katkıları için teşekkür ediyorum ama böyle bitmiş saymayalım, bugün söylenmesini unuttuğunuz ya da eksik kaldığını düşündüğünüz bir nokta varsa lütfen gene bizi arayın, “Şurayı ilave etmek istiyorum.” deyin ya da yazılı olarak da gönderebilirsiniz.

Çok teşekkürler.

HAZAR EĞİTİM KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ TEMSİLCİSİ ASLI CİNGİL – Çok teşekkürler.

BAŞKAN - Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.05